Poštnina plačana v gotovini

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 din

DRUŽINSKI TEDNIK

Resnica gre svojo pot in nikče je ne more ustaviti.

Emile Zola
(1840—1902)

Leto IX. Ljubljana, 25. novembra 1937 Štev. 47.

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja vsak četrtek. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 27/III. Tel. št. 33-32. Poštni predal št. 345. Račun Poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.396. — NAROČNINA: 1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, 1/1 leta 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki 2 1/2 dolarja. Naročnino je treba plačati vnaprej. — ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo, za odgovore je priložiti za 3 din znamk. — CENA OGLASOV: med besedilom stane vsaka enostolpčna petitna vrstica ali njen prostor (višina 3 milimetre in širina 55 mm) din 7·—. Med oglasi stane vsaka petitna vrstica din 4·50. Notice: vsaka beseda din 2.—. Mali oglasi: vsaka beseda din 0.50. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu primeren popust.

Danes:
Nepostavljena Robinzonka
(Gl. str. 3)

Dežek trka na moja okna...

Tu nimam v mislih dežja, ki se v pozni jeseni na lepem vsuje na zemljo iz raztrganega oblaka kakor mrzel trepet, temveč tisto mirno roso, ki curlja nekatere dni od ranega jutra do pozne noči in spremlja s svojim počasnim, drobnim in zadržanim šumom naše sanje, ki se skrivamo v njih kakor v varnem zatišju. V takšnih dneh, polnih zadržanega miru, ko se zdi, da je že od nekdaj deževalo in da bo deževalo venomer, večno — v takšnih dneh začutimo, da nismo sami.

*

To nežno curljanje je kakor drobna enolična melodija, meni ta ali oni; priviha si ovratnik gumijastega dežnega plašča tesneje k vratu, oboroži se z dežnikom in roma čez mlakužo, ki je vsaka zase majhen medlo bleščeč svet. Drugi spet sede po pisarnah, tipkajo po taktu deževne godbe po svojih strojih, zehajo za konceptnim papirjem in potlej godrnjajo: »Ali te moče res ne bo več konec? človek mora postati ob njej kar otožen!«

Otožen? Ti ljudje najbrže ne vedo, da včasih tudi deževne dneve potrebujemo. Veselje, vedrost, smeh, res je, vse to nam je potrebno in prav je, da smo dobre volje; vendar nam je pa včasih bolj pri srcu dež, ki zbudi v nas otožnost in zamišljenost. Potrebujemo to enolično, nežno, pojoče šumljanje, ki nam pripomore, da se včasih ustavimo tudi pri sebi, da se spomnimo sem in tja tudi na svoj lastni ‚jaz'.

*

Deževni dnevi niso navadni delovni dnevi; nekaj slavnostnega, nekaj prazničnega je v njih. Vse mesto je zavito v siv baržunast plašč, čigar mehki, božajoči konci segajo vse do nas, se ovijajo varovalno okrog naših src in skrbno in nežno pokrijejo vse bolečine, vse stiske, vso trdost in vse skrbi, ki so se tamkaj nakupičile. Okrogle, mehke, dobre, usmiljene, tolažeče deževne kapljice se nabirajo na okenskem steklu, počasi drse po svoji enakomerni poti in se izgubljajo bogve kam. S seboj jemljejo in izmivajo vse slabo in umazano. V svet pričnemo gledati z drugimi očmi. Ali smo se pa samo zbudili iz težkih sanj...?

Nežni prsti so izbrisali iz nas vse bolečine, vse trpljenje in vse negotovosti. Ono, kar nam je prej težko, nepremično in grozeče ležalo na srcu, se nam zdi zdaj majhno, klavrno, neznatno in utešeno. Tudi glasovi so drugačni. Človeški glasovi, ptičje čivkanje, avtomobilske trobe, škripanje koles in pasje lajanje... vse je le polglasno in udušeno pod baržunastim deževnim ogrinjalom. Svilena tenčica se razprostira od hiše do hiše, nad trgi, nad cestami, nad ulicami in uličicami. In ako nas je prej težila žalost in mučila skrb, se namerimo z dolgimi, oklevajoči koraki ven, v srebrno šumljanje. Nenadno postanejo naši koraki daljši, prostejši, krepkejši in sproščeni. Včasih se vzdigne objestna majhna sapica in nam zažene bleščeče kapljice v vroč obraz in na pekoča senca. Tedaj nas objame nenavadno hladen, pomirjujoč občutek: nekaj velikega, stremečega zrase v nas: naš notranji, neupogljivi ‚jaz'.

Domov med svoje štiri stene se vračamo kakor docela prerojeni ljudje in se potlej nekoliko čudimo samim sebi. Pritisnemo vroče čelo na hladno, neosebno okensko steklo, ki tako strogo loči dva svetova: našega tu notri in tujega, temnega, neznanega in vabečega tam zunaj. Ali poznate okenska stekla, ki igrajo nanje svetle deževne kapljice z nežnimi prsti svojo pesem in ki včasih v srebrni svetlobi tako skrivnostno zableste? Tedaj se zavemo, da morajo biti v življenju tudi deževni dnevi, ki se v njih naše misli razbeže na vse strani, morda k solznim žalostnim postajam v preteklosti in se tamkaj ustavijo ob nekom, čigar obraz je za nas le še nežen, mil spomin. V deževnih dnevih se spomnimo tudi na sedanjost in gradimo v prihodnost visoke gradove smelih načrtov. Deževni dnevi spadajo v naše življenje! Ako bi jih ne bilo, bi se utegnilo zgoditi, da bi nekega dne še sami sebe izgubili...

***

DEŽEVNI DAN V LJUBLJANI — *Foto Hugo Kern*

Razgled po svetu

Diktatura v kavni deželi

Padec kavnih cen je glavni vzrok poloma brazilske demokracije, dobiček bodo spravili pa Nemci... v obliki železa in jekla

V Ljubljani, 23. nov.

Pred štirinajstimi dnevi so v Braziliji pokopali demokracijo in uvedli diktaturo. Predsednik republike Getulio Vargas je kratko in malo ukinil ustavo in proglasil avtoritativen režim.

Brazilija je ena izmed največjih držav na svetu, saj obsega malone polovico Južne Amerike, t. j. skoraj sedem osmin evropske površine, čeprav ima desetkrat manj prebivalstva (44 milijonov) kakor Evropa. Njena prestolnica je Rio de Janeiro (»Reka sv. Januarija«) z 1 1/2 milijona duš. Brazilski uradni jezik je portugalščina; dežela je bila vse do leta 1822. portugalska kolonija, potem je postala samostojno cesarstvo, od leta 1889. je pa republika.

Še vselej kadar se je družina diktatur pomnožila za novega člana, je demokracija bridko zajavkala in potožila nad novo izgubo, ne da bi bila pomislila, da je bil nemara baš demokratski sistem s svojimi hibami kriv takšne izgube. Isto pesem smo brali in slišali tudi to pot.

Svetovna javnost je tako rekoč prezrla okoliščino, da je prišel polom brazilske demokracije komaj teden dni po polomu brazilske kavne politike. Zato ne more biti dvoma, da obstoji neka zveza med obema dogodkoma in da je tudi brazilski prevrat kakor toliko drugih na koncu koncev samo nujna posledica gospodarske krize.

Kaj se je bilo zgodilo s kavo?

Brazilska država si je desetletja in desetletja prizadevala, da obdrži visoke cene kavi, saj pomeni kava 75% brazilskega izvoza in je blagostanje dežele najbolj odvisno od mednarodnih kavnih cen. Izprva se je brazilska vlada omejila na to, da je v letih obilne kavne žetve pokupila prebitek letine in ga prodajala v slabših letih. To je bilo pa ravno vir poznejše kavne krize in mizerije. Farmarji so začeli čedalje bolj kavo saditi, saj so vedeli, da jim bo država odkupila ves prebitek žetve. Zato je vlada spremenila svojo politiko; kavni farmarji so sicer slej ko prej oddajali svoj prebitek državi, toda le-ta ga ni več hranila za slabša leta, temveč ga je kratko in malo sežgala. Nič manj ko 54 milijonov vreč kave se je tako zadnja leta spremenilo v dim in pepel. Račun so kajpada plačali brazilski davkoplačevalci.

Medtem je šel razvoj svojo pot in je prišel tja, kamor je moral priti, čeprav ni v Braziliji živ krst na to mislil. Ker je brazilska vlada pomagala držati visoke cene, so začele tudi farmarje v sosednjih deželah mikati kavni nasadi. Ker so se jim plantaže dobro obrestovale, so jih čedalje bolj razširjali in povečevali; za sleherno vrečo kave, ki so jo v Braziliji sežgali ali potopili v morje, so v sosednjih državah za nekaj oralov povečali kavne plantaže. Tako je nastala pravcata tekma med povečavanjem kavnih nasadov v tujini in uničevanjem kave doma, in razmerje med uničeno in izvoženo kavo je postajalo za Brazilijo čedalje neugodnejše.

Letos spomladi so se gospodarstvenikom v Braziliji začele odpirati oči, da so se zaleteli. Zato je vlada predlagala sosedam, naj bi se kavna kultura omejila. Sosedam pa kajpak to ni šlo v račun in so brazilski predlog brez ovinkov odklonile. S tem je bila brazilska kavna politika obsojena na smrt in je bil njen dokončni polom le še vprašanje časa. Pred tremi tedni je morala vlada priznati, da je njena politika na koncu; napovedala je svoboden izvoz kave. Seveda je bila prva posledica padec kavnih cen na vseh mednarodnih tržiščih.

S tem pa razvoj dogodkov še ni bil končan. Vsak poznavalec razmer si je moral zadati vprašanje: kaj bo pa zdaj z brazilsko notranjo politiko? Brazilija je zvezna država, vendar njene državice še zdaleč niso tako strnjene v celoto kakor n. pr. v severnoameriški Uniji. Že nekajkrat so brazilske zvezne dežele pokazale stremljenje po osamosvojitvi in že nekajkrat je zato prišlo do pravcatih vojn med njimi. Kavo sade v glavnem le v nekaterih pokrajinah; in vse bogastvo teh pokrajin je zadnje čase temeljilo le na državnem nakupu kavne letine. Če je torej prebivalstvo teh kavnih dežel moralo na lepem doživeti silni padec cen in je tako rekoč čez noč prišlo iz prijetne toplote državnega rastlinjaka — da se tako izrazimo — v ostri zrak svobodne konkurence, se to nikakor ni moglo zgoditi brez hudih političnih pretresljajev.

Negotovost je trajala samo teden dni. Predsednik Vargas je predobro vedel, kakšne bodo posledice poloma kavne politike, in je brez odlašanja posegel v dogodke.

Brazilska demokracija torej ni šele včeraj propadla. Upravičeno smemo reči, da ji je začelo odzvanjati že pred desetimi leti, ko je brazilska država nasedla kavnim farmarjem in začela z državnimi denarji držati kavne cene. Namesto da torej pretakamo krokodilje solze ob smrti brazilske demokracije, bi bolje storili, če pogledamo v še živečih demokracijah, ali se niso tudi te spustile v kakšne pustolovščine z umetnim držanjem cen — pustolovščine, ki bi prav tako utegnile čez deset let roditi usodne posledice.

(Po zlinskem »Pionirju«)

*

Kdor bi iz zgornjih izvajanj sklepal, da je brazilski prevrat zgolj posledica poloma gospodarske politike brazilske vlade, bi bil na krivi poti. To dokazuje že sama okoliščina, da v Berlinu prav nič ne taje, da so dogodki v Braziliji voda na nacistični mlin.

Narodna socialistična stranka posveča že dolgo posebno pozornost Braziliji. Hitlerjevske statistike trde, da živi tamkaj en milijon Nemcev; to sicer ne drži, kajti pravih Nemcev šteje brazilska republika samo 100.000, vsi drugi so pa samo nekakšni germanski Brazilci, ki so se preselili v svojo novo domovino z vseh koncev sveta.

Aktivno so začeli narodni socialisti posegati v brazilske razmere že leta 1932. Ustanovili so štiri krajevne odseke svoje stranke v Sao-Paolu, Riu de Janeiru, Portu Allegru in Curitibu. Danes imajo v vsej Braziliji že 87 strankarskih središč. Posebno velike zasluge za širjenje nacizma v tej največji južnoameriški državi ima neki Hans Henning, po poklicu agent za šivalne stroje v Sao-Paolu; za svoje domoljubno delovanje v tujini je dobil letos od Hitlerja srebrno kolajno.

Na letošnjem nürnberškem kongresu je Goebbels še posebej omenil Brazilijo kot eno izmed tistih dežel, ki najuspešneje vrše protikomunistično politiko po nemškem vzorcu. Nekako ob istem času je Goebbelsov »Angriff« napisal daljši članek o brazilskem bogastvu z železom in drugimi surovinami, ki so Nemčiji neobhodno potrebne za oboroževalno industrijo. Tako so Nemci sami dovolj jasno pokazali, kje jih žuli brazilski čevelj.

Da bo slika popolnejša, moramo še spomniti, da se je znani nemški veleindustrijec Thyssen nekako pred poldrugim letom mudil dalje časa na »študijskem potovanju« po Braziliji; kakšnega značaja je bilo to njegovo potovanje, pojasni najbolje okoliščina, da ga je tja poslal nemški jeklarski trust.

Od kave preko nacistov do železa in jekla: čudna so gospodarska pota diktatur...

Observer.

Albin Prepeluh †

V Ljubljani, 23. nov.

Iznenada in mirno, kakor je bil miren njegov značaj, je v soboto ob 5. zjutraj umrl Albin Prepeluh, star šele 57 let. Zadela ga je kap.

Če nam bodo kdaj napisali zgodovino slovenskih ljudi, ki so iz lastnih moči vzrasli iz majhnih razmer v ugledne može na visokih in odgovornih mestih, ne bo smelo med njimi manjkati ime pokojnega Prepeluha. V ozkosrčnem slovenskem okolju, kjer je mnogo bolj kakor kjer koli drugod v veljavi ne tisto, kar znaš, temveč tisto, kar se bere na kolkovanih papirjih, ima beseda self-made-man še vse jedrnatejši pomen kakor v Ameriki, deželi brez predsodkov. Albin Prepeluh je bil self-made-man v najlepšem slovenskem pomenu te besede. Z marljivim študiranjem in proučevanjem naših socialnih razmer si je pridobil tolikšno znanje in ugled, da so nekdanjemu sodnemu kanclistu poverili ob prevratu nalogo, da organizira oddelek za socialno skrbstvo pri tedanji deželni vladi in prevzame poverjeništvo tega oddelka.

Kot politik je bil pokojni Prepeluh v mladih letih član socialno-demokratske stranke in je v njej zavzemal ugledno mesto. Udejstvoval se je zlasti časnikarsko in publicistično; njegov psevdonim »Abditus« je imel velik sloves. Po prevratu se je oddaljil od socialistov in je skušal uveljaviti med Slovenci podobno politiko, kakor jo je pokojni Stjepan Radić vodil med Hrvati. V »Avtonomistu« in pozneje v »Slovenskem republikancu« je izšlo izpod njegovega peresa nešteto člankov, ki je v njih pogumno branil slovensko orientacijo in napadal kvarnost centralizma.

Pred dobrimi desetimi leti se je pokojnik umaknil iz političnega življenja in se popolnoma posvetil gospodarskemu in zadružnemu delu. Delal je požrtvovalno in neutrudljivo; počitka tako rekoč ni poznal. Kot solastniku in upravnemu svetniku ter poznejšemu predsedniku in ravnatelju Blasnikove tiskarne mu gre zasluga, da je dvignil to najstarejše slovensko tiskarsko podjetje na sedanjo ugledno višino. Zraven je pa deloval tudi kot član upravnega odbora Zveze gospodarskih zadrug, Novinarske zadruge za zgradbo novinarskega doma, Društva tiskarnarjev v Sloveniji, Združenja grafičnih podjetij in uprave Pokojninskega zavoda. Kot publicist in ugleden javni delavec je bil lepo vrsto let tudi odbornik Slovenske Matice.

Kot človek je bil pokojnik pač pri vsakomur priljubljen, kdor ga je poznal. V debati je bil topel in živahen, duhovit in malce sarkastičen; imel je humor, ki je koreninil v narodu in ni bil nikdar žaljiv. Njegov pogreb, eden izmed najveličastnejših, kar jih je videla Ljubljana, je potrdil, da smo Slovenci izgubili v Albinu Prepeluhu moža, kakršnih ni mnogo med nami.

Albinu Prepeluhu bomo ohranili svetel spomin. Pokojnik je zapustil vdovo in tri otroke. Hudo prizadeti družini naše iskreno sožalje!

ŽRCALO naših dni

Za prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Kam bo to pripeljalo?

Na vogalu zelo prometne ljubljanske ulice se je pred nekaj dnevi stiskal k zidu kakšnih 12 let star deček, oblečen v raztrgano obleko, in prosil mimo idoče denarja. Precej ljudi mu je darovalo kak dinar. Prav pred menoj je pa odšel. Ker sem imela isto pot kakor on, sem hotela videti, kako bo denar uporabil.

Ko je prišel iz največjega vrveža, je stopil v trafiko in si kupil cigaret, malo dalje si je pa v neki krčmi oskrbel žganja v steklenico, ki jo je nosil s seboj. Zdaj sem postala radovedna, ali bo to sam porabil, zato sem mu sledila. Zavil je v zapuščeno ulico, počenil v skrit kot in si prižgal cigareto, zraven je pa srkal iz steklenice...

Tobak in alkohol sta mu bila izpila vso rdečico z lic, v pljuča sta mu pa naselila jetiko. Ljudje so mu pač dajali denarja, ker so videli njegovo strgano obleko, toda koliko boljše bi bilo, da ni dobil niti počenega groša! Ko sem stopila k njemu in ga prijazno posvarila, mi je deček zabrusil v obraz: »Tebe prav nič ne briga, kaj počenjam!« V podkrepitev svojih besed mi je pa pokazal jezik.

—š——č—

Bon ton ljubljanskih dam

Na praznik vseh svetnikov me je obiskala sorodnica z dežele, ker ima pri Sv. Križu pokopano nedavno umrlo mater. Kakor se pač spodobi, sva šle na oba praznika k Sv. Križu. Zaradi utrujenosti sva se nameravali vrniti v mesto z enim izmed mnogih avtobusov. Pa glej čudo!

Komaj se je avtobus ustavil, so ga že ljubljanske dame naskočile kakor kakšno trdnjavo. Ruvanje in suvanje je bilo takšno, da smo se vsi zgražali nad vedenjem naših dam.

Sorodnici se je zdelo to zelo čudno; menila je, da se pri njih na deželi nikdar ne pripeti kaj takšnega, kar je videla tu v Ljubljani. Pripomniti pa moram še to, da to ni bila naša nadobudna mladina, temveč že starejše dame.

Prijateljica miru in reda

Duh časa

O izredni pokvarjenosti današnje dobe so že dostikrat pisali in govorili, čeprav so mnenja o vzrokih tega stanja različna. Sicer pa, evo, samo suhega dejstva. Zgodilo se je to v nekem podeželskem, industrijskem mestu, recimo z začetno črko L.

Bilo je nekako ob 9. zvečer. Pred kinom, ki je s kričečimi lepaki naznanjal svoj program, se je gnetla množica ljudi. Neprestano so prihajale nove skupine. Slišal si govorjenje in smeh. Po stenah v čakalnici so visele slike filmskih igralcev v raznih položajih, da so si jih došleci lahko ogledali. Šumelo je kakor v panju. Tedaj je pozvonilo.

Tik pred vrati, držečimi v kino, je stalo dekletce, prav za prav še otrok; bilo ji je okoli 13 do 14 let. Očividno je želela videti predstavo, gledala je po stenah kakor otrok, ki vidi igračo v rokah svojega tovariša, pa je ne more dobiti. Tedaj je stopil k njej mlad fant kakšnih 16 let, ki jo je očividno poznal.

»Ali bi šla v kino?« jo je vprašal in jo drzno pogledal.

Dekletce je sprva presenečeno pogledalo, potem pa je pobesila oči in molče pokimala.

»In nimaš denarja?«

Rahla rdečica ji je zalila obraz. Dvignila je oči, da bi nekaj rekla, pa se je premislila; spet je samo molče prikimala.

»Ali bo zadosti štiri dinarje?« jo je spet vprašal; to pot se je sam nekoliko zmedel. »Saj veš, kaj mislim?« se je sklonil čisto k njej in jo pogledal s pogledom, o katerem ni bilo nobenega dvoma.

»Zadosti,« je dejala, »samo da bo za kino.« In odšla je s fantom, ki jo je potegnil s seboj. **O. F.**

Srčna kultura

Nekje v dravski banovini grade cesto. Ako te pripelje pot mimo, vidiš med delavci prav žalosten prizor. Vse je raztrgano in razcapano. Ni čuda, saj siromaki po tri mesece ne dobijo plače. V takšnih razmerah je neki starejši delavec, ki ima doma kopico otrok in nič zemlje za pridelovanje, hočeš nočeš moral prositi gospodarja za predujem. A gospod gradbeni vodja mu je dobesedno odvrnil: »Če ne moreš živeti, pa crkni.«

Med preprostim ljudstvom naideš malo takih surovin. **M. V.**

Kronika preteklega tedna

Kakor medved je hotel zimo prespati

Na nevsakdanji način se je hotel neki zidar izogniti stradanju

r q l. **Beograd**, oktobra.

Zidarski delavci imajo od zgodnje pomladi pa tja do pozne jeseni zmerom veliko dela, saj povsod po mestih rasejo stavbe iz tal kakor gobe po dežju. Kakor hitro se pa začne dolgočasno jesensko deževje in zapade prvi sneg, zapoje ubogi zidarski pari drugačno pesem. Če si ni zidar čez poletje kaj prihranil, potem mu bo pozimi trda predla. Moral bo ali stradati ali pa hoditi od hiše do hiše s trebuhom za kruhom. In poštenega delavca bo tega po vsej priliki sram.

Zato tudi vidimo, kako se spomladi delavci s kmetov kar vsipljejo v mesto, da si s trdim delom zaslužijo najpotrebnejši vsakdanji kruh. Ko ob sobotah prejmejo svojo skromno plačo, skušajo pozabiti na vsakdanje skrbi in na trdi življenjski boj. Mnogo jih pohiti v najbližjo gostilnico in tam si privoščijo pošteno večerjo in kozarček dobre kapljice, čeprav potem med tednom skoraj vsak dan preštevajo dinarje in računajo, kako jih bodo najbolje obrnili. In prav nič čudnega ni, če jih potem pozno ponoči slišimo, kako na poti domov veselo prepevajo, kakor da so najsrečnejši ljudje na vsem božjem svetu.

In pride zima. Ubogi delavec si ni mogel prihraniti ničesar. Kako naj bi si tudi prihranil, ko je pa zaslužil komaj za sproti? In v glavi mu neprestano vrta misel:

»Kaj zdaj?«

Eden najde tak izhod, drugi spet drugačnega. Vsakdo pač gleda, da se čez zimo nekako pretolče, saj bo potem na poletje, ko bodo roke spet polne dela, že šlo počasi. In razen enega se doslej vsekako ni našel nihče, ki bi hotel zimo prespati kakor medved. Na to nevsakdanjo misel je prišel zidarski mojster Tihomir Gavrilović.

Mož je doma nekje na jugu. Poletje preživi v Beogradu. Ima ženo in tri otročičke in ko mu je žena pred kratkim priznala, da prav v kratkem pričakuje še četrto dete, je mož na hitro roko preskrbel za vso družino brezplačno vozovnico in je ženo z otroki odpravil k svojim staršem, češ da jim bo tamkaj bolje. Sam si je pa kupil knjige in čital. Zeblo ga je in lačen je bil, v žepu pa niti beliča za koščck kruha. Ali naj gre on, zidarski mojster, kruha prosit? In tedaj mu je med čitanjem na vsem lepem šinila v glavo odrešilna misel:

»Kako bi bilo, če bi zimo kratko in malo prespal?«

In odgovoril si je:

»Če zimo prespim, se izognem mrazu in stradanju.«

Mož se je odločil in odšel na trg. Tamkaj je kupil 80 makovih glavic in iz njih si je doma skuhal nekak opij. Potem je vzel kos papirja in nanj napisal:

»Pozor! Čitaj! Ne razsajaj! Zaspal sem 15. novembra 1937. leta in se bom zbudil 1. marca 1938.«

Listek je potlej prilepil na vrata, použil opij, legel na posteljo, se zavil v borno odejo in se kmalu pogreznil v globok sen. Minili so trije dnevi. Morebiti bi možak spal še dalje, če ne bi sosedi postali pozorni na listek na njegovih vratih. Opozorili so hišnika in ta je vdrl v njegovo barako. Ker ni Tihomir na vsa klicanja niti z očesom trenil, so ga sosedi začeli polivati z vodo. In čeprav je na nesrečnega moža kar deževalo, je ta še dalje nemoteno spal svoj globoki zimski sen.

Sosedje pa niso mirovali in so hoteli Tihomira po vsaki ceni zbuditi. In iznajditelj zimskega spanja je počasi le začel odpirati eno oko, nato drugo, potlej se je pa še tesneje zavil v svojo raztrgano odejo in se zadrl:

»Ven se mi zgubite, saj še ni prvi marec...!«

Moža so morali s silo potegniti s postelje, tako se je bil zakrknil v svoje zimsko spanje. Trdovratno je odklanjal vsako jed. Šele ko mu je strogi gospodar prinesel skodelico čaja, je ubogal in ga je počasi začel srebati.

Na lepem so možu začele po vdrtih licih teči debele solze. Jokal je mož, ki ni imel v žepu niti beliča, mož, ki ni mogel niti sebi niti svoji ljubljeni družinici kupiti koščck kruha. Bilo mu je hudo, ker so ga zbudili iz spanja, kajti nadejal se je, da bo vse moreče skrbi in ves mraz lahko mirno prespal. Radovednim sosedom je natanko razložil vso svojo bedo in jim razkril svoj žalostni položaj. Povedal jim je tudi, da so mu stavbeniki dolžni 18.000 dinarjev, ki jih bo pa videl sam bogve kdaj. Dobre sosede se spričo takega ganljivega pripovedovanja seveda niso mogle zdržati solz in kmalu je bilo okoli barake slišati bridko jokanje.

Temu so pa prav kmalu naredili konec strogi stražniki. Možu so s silo oblekli prisilni jopič in ga odpeljali v umobolnico na opazovanje, kajti tisti, ki imajo vsega dovolj, ne morejo razumeti, da je duševno čisto zdrav človek zmožen priti na misel, da bi prespal zimo kakor medved... Vsekako bi bilo mnogo boljše, da bi ubogemu možu namesto prisilnega jopiča oblekli toplo zimsko suknjo, mu dali nekaj denarja in ga odpravili k njegovi družinici, kier ga morebiti že čaka nov lačen kljunček...

■ **Zdravstveni dom bodo spomladi začeli graditi** v Trbovljah. Zahtevo po domu so ustvarile zelo nezdrave stanovanjske razmere rudarjev in slabo zdravstveno stanje delavcev in več ko 2000 šoloobveznih otrok. Občinska uprava v Trbovljah smatra zgraditev Zdravstvenega doma za eno najvažnejših točk v prihodnjem proračunskem letu. Gradbeni stroški so proračunani na 1,200.000 dinarjev.

■ **Trgovinsko pogodbo** s Francijo bodo podpisali med 12. in 15. decembrom, ko bo francoski zunanji minister Delbos obiskal Beograd, če bodo le do takrat končana pogajanja naše države s francoskimi lastniki naših državnih obveznic.

■ **Narodna banka** je imela konec oktobra v gotovini in v blagajniških zapiskih 884 milijonov dinarjev. Hipotekarna posojila so spet nazadovala, komunalna posojila se gibljejo na skoraj nespremenjeni višini 1353 milijonov dinarjev. Lombardna posojila so se dvignila na 75 milijonov dinarjev, dolg finančnega ministrstva se je pa skrčil na 708 milijonov dinarjev. Zasebne hranilne vloge so v septembru poskočile na 1343 milijonov dinarjev, vloge na tekočih računih so pa narasle na 773 milijonov dinarjev. Tudi vloge skladov in kapitalov javnih ustanov so se v oktobru povečale za več ko 40 milijonov dinarjev.

■ **V tovarni čokolade in bonbonov** »Ifko« v Vršcu je te dni nastal velik požar in kmalu zajel vsa sosednja tovarniška poslopja. Na srečo so takoj prihiteli gasilci in so ogenj kmalu udušili in požar omejili. Požar je nastal zaradi kratkega stika. Škodo cenijo na 20.000 dinarjev, vendar je krita z zavarovalnino.

■ **Trgovce z belim blagom so odkrili** v Novem Kneževcu pri Stari Kanjiži. Pri varnostnih organih je zbudila pozornost Rozalija Čirićeva, ki se je pred kratkim z več mladimi dekleti priselila v Novi Kneževac. Spočetka niso mogli ničesar ugotoviti, ko so pa ondan ponoči vdrli v njeno stanovanje, so dognali, da se ženska peča s trgovino z dekleti, ki jih je prodajala moškim za majhen denar. Nevarno zvodnico so takoj zaprli.

■ **Velik mlin z desetimi vagoni** žita je zgorel blizu Petrovgrada Nikoli Braunhoferju. Mlin je z vsemi stroji pogorel do tal. Škodo cenijo na več ko milijon dinarjev. Na srečo je bil zavarovan.

■ **Svojemu ljubčku je hotela odsekati nos** Vukosava Malikovićeva iz Madeža pri Danilovem Gradu (Črna gora). Dekle je imelo dve leti ljubezensko razmerje z Radomirom Brajovićem; lansko leto se je iz te ljubezni rodil sin, toda že čez 14 dni je umrl. Kljub Vukosavinemu prigovarjanju, naj se vendar že poročita, je Radomir poroko zmerom odlašal in nazadnje je dekle kratko in malo odbil. To je prevarano mladenko tako užalilo, da je hotela fantu z velikim mesarskim nožem odrezati nos, toda fant se ji je še o pravem času umaknil in je dobil samo nekaj manjših prask po ušesu.

■ **Glede na trgovinski dogovor** med Jugoslavijo in Italijo, sklenjen pretekli mesec v Rimu, bo naša država znižala uvozno carino na cvetje z 200 na 150 zlatih dinarjev za 100 kg in na bisere iz emajla in stekla s 50 na 40 zlatih dinarjev.

■ **Mestna hranilnica ljubljanska** je začela izplačevati v gotovini vse vloge, ki 1. januarja t. l. niso presegale 40.000 dinarjev. Pri vseh onih vlogah, kjer so lestvični obroki nižji kakor celoletne obresti, se ti lestvični obroki s 1. decembrom t. l. zvišajo na višino letnih obresti. Osvobojene vloge do 40.000 dinarjev in osvobojeni lestvični obroki veljajo za vse vlagatelje, tudi za tiste, ki se pri hranilnici ne zglase za nove, vedno razpoložljive vloge, obrestujoče se po 4 odstotke.

VAGINOL

■ **Mater sta imela dva meseca zaprto** v mračni sobi sin in hči Todorova v Deliblatu pri Pančevu. Brat in sestra sta pri zaslišanju dejala, da sta mater zaprla samo zato, da ne bi komu drugemu prepisala posestva.

■ **Obleka se je vnela** triletni Anici Gorškovi iz Raven pri Šoštanju. Otrok se je igral v kuhinji in se je preveč približal štedilniku. Na lepem je bilo dekletce vse v plamenih. Začelo je obupno klicati na pomoč, toda bilo je že prepozno in mala Anica je kmalu nato podlegla smrtnim opeklinam.

■ **Ker jo je žalila**, je mlada ciganka Ajša Čamilovićeva v Skoplju zabodla svojo taščo Resiko Ramidovićevo. Stara ciganka je prišla k svoji snahi in jo je menda žalila, nakar je Ajša ogorčeno pograbila velik nož in je starko brez usmiljenja tridesetkrat zabodla. Na Resikin krik so poklicali policijo, ki je vdrla vrata v klet in našla taščo mrtvo v mlaki krvi, mlado Ajšo pa s krvavim nožem v roki. Na policiji je izjavila, da je taščo ubila zato, ker jo je preveč žalila.

Banka Baruch

11, Rue Auber, PARIS (9e)

Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vrši vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Holandija: št. 1458-66. Ded. Dienst; Francija št. 1117-94, Paris; Luxemburg: št. 5967, Luxemburg.

Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice

■ **Na področju urada za zavarovanje delavcev v Sarajevu** je letos za javna dela že določenih 15 milijonov dinarjev. V Sarajevu nameravajo zgraditi palačo okrožnega urada za 8 milijonov dinarjev. V Zenici bodo preuredili bolnišnico, v Banjaluki ambulanto, v Tuzli bo pa okrožni urad zgradil novo poslopje za 700.000 din.

■ **Ker so se zadnja leta** tudi v Egiptu udomačila božična drevesca, je neki podjeten trgovec iz Kaira naprosil trgovsko zbornico v Sarajevu za naslove trgovcev, ki se bavijo z izvozom smrečic. Doslej božičnih dreves iz Jugoslavije nismo veliko izvozili, zdaj pa vse kaže, da bo ta trgovina zelo cvetela; nekaj trgovcev se že kar resno pripravlja na izvažanje mladih smrek v Egipt in drugam po svetu.

■ **Po 22 letih se je vrnil v domovino** 47letni krojač Večeslav Turković iz Varaždina. Moža so l. 1915. v Galiciji Rusi ujeli in so ga poslali na afgansko mejo. Po večkratnih prošnjah je nazadnje le dobil dovoljenje za vrnitev v domovino. Oblasti so Turkovića odpravile iz Maribora v Varaždin, kjer ima sorodnike. Žena in otrok bosta smela priti za njim šele, ko bo dobil dovoljenje za bivanje v domovini.

■ **Za zvrhan voz blaga** so okradli neznani vlomilci trgovca Avgusta Weilgunija iz Ljubljane. Storilci so na nepojasnjen način prišli v skladišče in odnesli za svojih 23.000 dinarjev platna, damskega volnenega blaga, svile, popelina, flanele, klota in porhanta. Navrtali so tudi že železno blagajno, toda do denarja niso prišli.

■ **Za petdeset dinarjev je pojedel** 40 kosov jabolčnega zavitka Jusuf Dervišević iz Orašja (Srbija). Mož je s tamkajšnjim slaščičarjem stavil, da bo pojedel celo pekačo jabolčnega zavitka. Uro nato je Jusuf pomlatil vse in je dobil povrhu še 50 dinarjev v gotovini.

■ **Poroko brez ženina** so ondan praznovali v Trnovem blizu Metkovića. Nevesta se je s svojim ženinom poročila, čeprav živi on v Buenos-Airesu. Ženina Nikolo Dropulića je mladi Mandi Popovićevi zastopal njegov brat Franjo, ki ga je ženin za to pooblastil. Mlada žena bo odšla v Ameriko šele čez mesec dni in ko bo prišla v Buenos-Aires, bo prvič videla svojega moža živega, kajti doslej ga je videla le na sliki.

■ **Obe oči je po nesreči izbil** svojemu sinu kmet Milenko Golubić iz vasi Ploče pri Banjaluki. Ponoči se je z ženo in s svojim 7 letnim sinčkom Draganom vračal s preje proti domu. Na hišnem pragu je nehote zamahnil z odprtim nožem in ker je bil mali Dragan čisto blizu, ga je tako nesrečno udaril po očeh, da mu ju je izbil.

■ **V prepiru zaradi posestva** sta brata Juro in Ivan Biličić iz vasi Galovići pri Dugi Resi (Hrvatska) ubila svojega najstarejšega brata Miho. Ubijalca so takoj prijeli, toda pred preiskovalnim sodnikom noče bratovega umora nihče vzeti nase.

ČITATELJEM „DRUŽINSKEGA TEDNIKA“

svetujemo, da si pri nakupu izberejo trgovino, ki je že znana kot solidna in poceni. — Blago v odlični kvaliteti in po prav nizkih cenah, kot volneno za damske plašče in obleke, moško sukno, flanela, robci, šifon in vsa manufaktura sploh se dobi res ugodno — in lahko priporočamo — v trgovini modnih novitet

BRATA VLAJ
Wolfova ul. 5.

■ **Okuženo meso je prodajal** v Ljubljani neki posestnik. Krava je možaku namreč zbolela za vraničnim prisadom in namesto da bi živinče prijavil pristojnemu oblastvu, ga je dal na tihem zaklati in je potlej po skromni ceni prodajal meso svojim sosedom. Policijska uprava in mestno županstvo sta brž ukrenila vse potrebno za preprečenje prodaje okuženega mesa, krivci bodo pa kaznovani.

■ **Delomrznež je s sekiro napadel** svojo dobrotnico, mater 12 otrok, 63letno Avguštino Smerkoljevo iz Ljubljane. Tržačan Zdravko Kariž je pri gospe Smerkoljevi vselej dobil dobro malico in nekaj lepih naukov, prav zato se je pa v njem že dolgo kuhala jeza do plemenite žene. Ondan jo je prišel prosit kozarec vode, obenem jo je pa s sekiro dvakrat tako močno udaril po glavi, da se je gospa zgrudila v nezavesti. Razbojnik je tedaj planil čez prag in izginil. Nesrečno ženo so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so ji skrbni zdravniki komaj rešili življenje. Kariž se je zvečer sam javil policiji.

■ **Ker se je preveč vdajal pijači**, je skočil pod vlak 35letni čevljar Roman Vogrolj iz Radgone. Možu je pred kratkim umrla žena in iz nekdaj treznega in marljivega moža je od tistih dob postal pijanec. Vogrolija ljudje zato niso marali. Iz obupa je skočil pod vlak, ki mu je odrezal glavo. Mož zapušča starše in nepreskrbljenega otroka.

■ **Najdaljša ušesa ima** vsekako kosovski Arnavt Zenun Misinović iz Gračkega pri Lipljanu (Srbija). Njegova ušesa niso dolga nič manj ko 11 cm, kar je seveda redek primer in kajpada tudi svojevrsten rekord.

■ **Zadavljeno so našli** v njenem stanovanju na Sušaku 71letno Ivko Milošević ev. Pokojnico so pogrešali štiri dni. Zločina sumijo njenega sina Milana. Iz omare je izginila pločevinasta škatla s 50 tisočaki, zlatnina je pa ostala nedotaknjena. Vsekako je razbojnik domače razmere zelo dobro poznal. Preiskava bo dognala, ali je sum upravičen ali ne.

■ **Svojega ljuběka je ustrelila** z lovsko puško Milenka Jankovićeva iz Plutove pri Požarevcu. Po moževi smrti je kot mlada vdova še zmerom imela ljubezensko razmerje s svojim nekdanjim ljubčkom Cvetkom Vuškovićem. Na lepem se ga je pa naveličala in mu je kratko in malo prepovedala vstop v svojo hišo. Ko je fant kljub prepovedi spet prišel, je z lovsko puško ustrelila nanj, da se je pri priči zgrudil na tla. Milenko so obsodili na 4 leta ječe.

■ **Nevarnega razbojnika Jožeta Urbanča** so te dni orožniki prijeli v hlevu neke pristave v Kostanjevici. Mož je pred leti zagrešil več zločinov in so ga na sodišču v Novem mestu obsodili na 25 let težke ječe. Sprva je sedel v mariborski kaznilnici, zaradi večje varnosti so ga pa poslali v kaznilnico v Niš, odkoder se mu je pa na koncu koncev le posrečilo pobegniti. Priklatil se je spet na Dolenjsko in je na debelo ropal v novomeškem, krškem, brežiškem in šmarskem okraju. Orožniki ga dolgo niso mogli prijeti, ker so mu ljudje iz strahu pred njim dajali zavetje. Drzni razbojnik je pa nazadnje le prišel pravici v roke in dolenjsko prebivalstvo si bo zdaj oddahnilo.

■ **Ljubosumnega moža** je v Dolnjem Miholjcu blizu Osjeka ubila lepa 20 letna kmetica Janja Fabingova. Janja se je po volji svojih staršev morala z Josipom poročiti, čeprav ga ni ljubila. Zakonca bi lahko čisto mirno živela, če ne bi mož žene neprestano mučil z ljubosumjem in ji ne bi očital nezvestobe. Ondan je bilo ženi tega dovolj, vzela je samokres in moža ustrelila. Mlado Jano so zaprli.

Hranilne knjižice

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu. **izposluje** vse bančne, denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

Alojzij PLANINŠEK
TRG. AG. BANČNIH POSLOV
LJUBLJANA
Beethovnova ul. 14
I. nadstr. Tel. 35-10

V otroški sobi Buckinghamske palače...

Kako živita angleška prestolonaslednica in njena mala sestrica

n r. I. London, novembra.

Princesa Elizabeta, starejša hčerka angleškega kraljevskega para, se je pričela v zadnjem času udeleževati raznih obveznih dvornih prireditev. Enajstletna prestolonaslednica se pa še zmerom rada igra s svojimi punčkami in, kakor pripoveduje neka dvorna dama, svoji mlajši sestrici ni samo tovarišica v igri, temveč tudi ljubezniva prijateljica in svetovalka.

Ako bi se oborožili z daljnogledom in bi ga lepega jesenskega dopoldne namerili na najvišja okna Buckinghamske palače, bi najbrže opazili tamkaj dve ljubki plavolasi kodrasti glavici, kako neopazno kimata mimodočim. Potlej bi zagledali žensko roko, ki potegne obe glavici k sebi in skrbno zapre okno. Tudi princeske utegnejo biti objestne. Pri enajstih ali celo pri sedmih letih se dekletce pač še ne more zavedati svojega kraljevskega dostojanstva, saj je še preveč otroka v njej, da bi se dala oplašiti z opominom, da bo nekoč nosila odgovorni in pomembni naslov ‚first Lady of the country' — prva dama v državi.

Lady Cynthya Asquithova, ena najbližjih kraljičinih prijateljic, se večkrat igra z malima princeskama. Ta dama ve povedati o malih navihankah nešteto ljubkih in zabavnih zgodbic. Lady Asquithova meni, da je princesa Elizabeta postala v zadnjem času precej resnejša in da počasi pričenja razumevati, kakšno visoko in težavno nalogo ji je določila usoda.

En dan pri malih princeskah

Mali princeski sta zelo strogo vzgojeni in najbrže včasih celo zavidata drugim otrokom, ki imajo več svobode in prizanesljivejšo vzgojo. Princeski vstaneta ob sedmih; v eni uri se morata sami obleči in umiti, ob osmih ju pa že čaka zajtrk. Zajtrk je po angleški navadi zelo izdaten; princeski dobita jajca, slanino, paradižnike, mleko, kruh z maslom, kašo iz ovsenih kosmičev in prepečenec.

Ob devetih se prične šola. K princeskama prihaja posebna učiteljica, dekletci morata biti pa zelo pridni in marljivi, kajti zaradi svojega položaja morata biti posebno v zemljepisju, zgodovini, narodnem gospodarstvu in v literaturi temeljiteje podkovani kakor njune male tovarišice. Zaradi velike razlike v letih se princeski ne učita skupaj, samo pri petju in plesu povabita tudi druge tovarišice, potlej pa rajajo in prepevajo po mili volji. Malima princeskama na čast moramo povedati, da sta zelo tovariški s svojimi prijateljicami in da prav nikoli ne pokažeta, da stojita kot prestolonaslednica in njena sestra visoko, visoko nad njimi.

Dopoldne deklici le redkokdaj vidita mamico, popoldne pride pa kraljica-mati kaj pogosto v njun ‚Day nursery' — v dnevno otroško sobo svojih ljubljenk. Sem in tja pridejo k malima princeskama tudi gostje v vas in tedaj lahko mlajša Margareta Roža pokaže svoje gostiteljske sposobnosti; saj lahko pogrne mizo in postreže svojim gostom. Elizabeta potrpežljivo pomaga sestrici, a kadar Margareta Roža le preveč nepravično razdeli kolač, poseže starejša sestrica v njene pravice. Ob sedmih ugasnejo luči v Nurseryju. Princeski ležeta k počitku.

Gardni vojak pred kraljevskim gradom

Princeska Elizabeta se uči tudi plavanja in hodi v ta namen vsak teden dvakrat v plavalni klub plavat. Kraljevska članica si je priborila pri svojem klubu že eno kolajno zdaj pa upa, da bo prav kmalu dobila tudi ‚diplomo za rešitev življenja'.

Lady Asquitova kaj rada pripoveduje ljubke zgodbice iz življenja angleških princesk in morda prav te otroške, naivne zgodbice najbolj pokažejo, kako otroški sta še princeski in kako naivno sprejemata razne dokaze časti in spoštovanja.

Ko je bilo princeski Elizabeti pet let, je nekega dne opazila, da gardni vojak v buckinghamski palači salutira s puško, kadar gre ona mimo njega. To je bilo mali navihanki od sile všeč in pričela je neprenehoma korakati mimo njega, tako da je ubogemu vojaku pot kar lil po obrazu. To pozdravljanje je postajalo vse hitrejše in hitrejše. Na srečo so kmalu nato prišli po Elizabeto in ji tako pokvarili to nenavadno zabavo.

Nedavno so princeskama razložili, da se jima bodo ljudje pričeli priklanjati, ker imata kot kraljevski visokosti pravico do dvornega poklona, ki sta se ga doslej morali tudi sami pridno vaditi. Dekletci sta mislili, da je ta novica pač le zabavna šala. Ko je nekega večera ena izmed sestric pri slovesu vzgojiteljici na vso moč stiskala roko, je le-ta v šali menila: »Najbrže me hočeš prisiliti, da bi se ti poklonila?«

»Drži!« sta zavpili hkrati sestrici, »povej, ali ni to ‚hecno'?«

Pevski talent princese Margarete

Princeska Margareta je po pripovedovanju dvornih dam pravcat pevski genij. Še ko je bila zelo majhna, je že rada brundala in godla razne melodije, danes pa zapoje ali zažvižga vsak Strausov in Lehárjev valček brez sleherne pomote. Princeska Margareta Roža je silno živahna in prav nič ne zaostaja za svojo starejšo sestrico. Ko so ji nedavno sporočili, da se mora zdaj, ko je njen oče postal kralj, v svojih pismih podpisovati samo še Margareta, je vsa jezna vzkliknila: »In to baš zdaj ko sem se komaj naučila lepo napisati Margareta Yorška!«

Nekoč je bila Margareta pri svojih prijateljicah na čaju, kjer je kazal svoje umetnije tudi neki ‚čarovnik'. Princeski so kajpak ponudili sedež v prvi vrsti, toda kako so bili presenečeni, ko ga je odklonila in moško odkorakala v zadnjo vrsto.

»Spredaj boš vendar bolje videla,« so ji dejali.

»Predobro bi videla,« se je odrezala Margareta, ki se tudi sama kaj rada postavlja z raznimi umetnijami.

Ondan je princeska Margareta v svoji večerni molitvi prosila, da bi ji Bog izpolnil nekaj skoraj nemogočega.

»Ne vem, ako ti bo mogel Bogec to željo izpolniti,« ji je dejala vzgojiteljica.

»O, zdaj je dedek v nebesih, bo že on uredil to stvar,« je menila mirno mala diplomatka.

Ko je lady Asquitova nekoč vprašala Elizabeto, kaj bi storila, ako bi bila kraljica, je princesa hitro in gladko odgovorila: »Prepovedala bi ljudem v nedeljo jahati konje in voziti se s kočijami, kajti tudi konji morajo počivati.«

Princesa Elizabeta zelo rada in dobro jaha. Nekoč jo je pa njen mali konjiček vrgel s sedla in konjski hlapec ji je svetoval, naj porednemu poniju tisti dan za kazen ne da jesti. Princeska ima pa preveč rada živali, da bi privolila v tako strogo kazen; v zadregi je odmajala z glavo in pomolila svojemu ljubljencu nekaj korenja.

Teh nekaj zgodbic pač jasneje in lepše osvetli nežno otroško življenje malih princesk kakor pa dolgi, s podatki natrpani življenjepisi!

Cesta bede v Hollywoodu

n j. I. Hollywood, novembra. V bližini solnčnega hollywoodskega središča, kjer ne govore drugega kakor o visokih gažah, lepih igralkah in novih filmih, teče še ena, dokaj skromnejša in neznatnejša uličica, ki je pa vredna, da se za nekaj trenutkov v njej pomudimo. V tej uličici ni ne leska ne bleska, pač so pa tamkaj majhne filmske delavnice in sestradani in ubožni ljudje, ki si s trdim delom služijo svoj vsakdanji kruh.

V teh nekaznih delavnicah ne vrte velikih in slavnih filmov, ampak le kratke predigre, ki jih navadno vidimo kot dopolnila večjih filmov. V teh predigrah še ne srečujemo slavnih zvezd in zvezdnikov, kajti tukaj so zaposleni šele začetniki. Pot do slave je trda in težka, delo v teh filmskih podjetjih je prav tako naporno kakor v velikih, samo plače so slabše, saj dobe začetniki le 100 dolarjev za film. Vendar se je pa v tej stranski hollywoodski ulici ‚rodil' že marsikateri zvezdnik, ki njegov smehljaj danes zamamlja toliko mladih naivnih deklet.

Še neke druge, morda najbednejše goste ima ta stranska uličica — nekdanje ljubljence slave in občinstva, pozabljene velike igralce in igralke. Nekoč so se solnčili v sreči in slavi, dandanes se pa bore za skorjico kruha. V tem bednem hollywoodskem predmestju se večkrat odigrajo tragedije, ki pa njih napetost in romantika prav nič ne zaostajata za duhovito sestavljenimi filmskimi dramami. Le ena je razlika — te tragedije so resnične...

Iznajditelj gumijaste pete

Neki mladenič, po imenu O'Sullivan, je služil v veliki tovarni, kjer se je vse poslopje treslo zaradi strahovitega ropotanja strojev. To tresenje je ubijalo mladeničeve živce, kajti fant ni bil posebno trdnega zdravja. Nekega dne se je domislil in je prinesel s seboj v tovarno dve gumijasti krpi. Položil si ju je pod noge, in glej: ropotanje in tresenje se mu je koj zazdelo mirnejše.

Toda že po nekaj dneh je mladenič razočaran ugotovil, da mu je nekdo njegove ‚podplate' izmaknil. Odločil se je, da bo v drugo previdnejši; izrezal je iz gumija dva kosa v obliki pete in ju pritrdil na podplate svojih čevljev. Tako je napravil prvo gumijasto peto. Kaj kmalu je ustanovil tovarno za izdelovanje gumijastih pet in ta tovarna je še danes med največjimi na svetu. (»Daily Herald«, London.)

Šivalni stroji skorai novi ‚Singer', ‚Pfaff' in drugi pogrezljivi ki štikajo in štopajo, po neverjetno nizkih cenah napródaj edino pri „PROMET" (nasproti Križanske cerkve).

Kaj je »Bayer?«

Že 50 let proizvaja »Bayer« zdravila.

Od tega časa »Bayer« vztraja v borbi proti trpljenju človečanstva.

Danes je »Bayer« svetovno podjetje, čigar glas sega na vse kontinente sveta.

Med mnogimi neogibno potrebnimi zdravili, ki so raznesla slavo firme »Bayer« je tudi Aspirin kot popularen preparat proti revmatizmu, prehlajenju in bolečini. Aspirin je zadnjih 40 let v obliki tablet najbolj razširjeno zdravilo na svetu.

BAYER

ASPIRIN

PROIZVOD ZAUPANJA!

Oglas je registriran pod Sp. br. 751 od 17 avgusta 1937

Neprostovoljna Robinzonka

Kako se je hotel ladijski kapitan odkrižati neljube žene

n n. D. Newyork, novembra.

Ali ste že kdaj pomislili, na koliko načinov bi se lahko odkrižali neljube ‚boljše polovice'? Solidni ljudje se ločijo, razni klavrni junaki se pa ne ustrašijo niti zločina, samo da si lahko spet po vsaki ceni pridobe svobodo. Najbrže se pa doslej še nihče ni domislil, da bi odpeljal svojo Ksantipo na zapuščen otok in jo za vselej pustil tamkaj.

Američani so res podjetni in iznajdljivi, naj si že bo v kupčijah ali pa v kriminalu. Nedavno se je hotel ameriški kapitan Spencer Boiler enkrat za vselej odkrižati neljube žene; pretkano jo je zvabil v past in jo na milost in nemilost pustil v rokah usode.

Kapitan Spencer Boiler, poveljnik neke trgovske ladje iz San Francisca, je živel v zelo nesrečnem zakonu. Nikakor se ni razumel z ženo in čeprav je le redko prihajal domov, sta se z ženo ob vsakem svidenju pošteno sprla. Morda je prav kapitanova pogosta odsotnost omajala ženino ljubezen in razdrla zakonski mir. Kapitan je bil teh prepirov naposled do grla sit; izjavil je, da se bo ločil. S svojim ločitvenim načrtom je pa zadel ob nepremagljivo oviro, ob trdno ženino odločitev, da svojega moža ne bo prepustila drugi ženski. Gospa Boilerjeva se ni marala ločiti in ne prošnje ne grožnje niso spremenile njenega neomajnega sklepa.

Tedaj je kapitan Boiler sklenil, da se bo z zvijačo odkrižal svoje žene; ta zvijača bi se nam utegnila zdeti duhovita, ako ne bi bila tako neopravičljivo kruta.

Lepega dne, ko je kapitanova ladja pristala v nekem velikem pristanišču v Tihem Oceanu, je dejal Boiler svoji ženi:

»Morda bi te veselilo, ako bi napravila majhen izlet na otoke v Tihem oceanu, ki jih toliko pisateljev opisuje kot čudovita gnezdeca ljubezni?«

Žena je takoj privolila, saj je upala, da si bo v teh samotnih pokrajinah spet pridobila moževo ljubezen. Tako se je nekega dne ladja vsidrala ob nekem samotnem otoku v Karolinskem otočju. Boiler je postavil svojo ženo na suho, potlej je pa povzdignil glas:

»Nočeš se ločiti? Tudi prav! Ostala boš torej na tem otoku!«

Kdo naj popiše strah, ki je prevzel ubogo zavrženo ženo! Toda trdega moževega srca niso ganile ne solze ne prošnje, tudi njene obljube ne, da se bo ločila od njega, kajti prevečkrat je bil že nasedel takšnim obljubam; odrinil je čoln od brega in ker je tudi ladijsko posadko pripravil na svoje dejanje, se ni nihče zavzel za ubogo ženo, ki je med meglo solz komaj utegnila videti, kako izginja moževa ladja na obzorju...

Nesrečna žena bi najbrže še dolgo igrala na samotnem otoku vlogo prisiljene Robinzonke, da ni na njeno srečo mimo otoka priplula ladja »Harfa«, ki je opazila njene znake in jo naposled naspol blazno rešila strašne smrti.

Kapitana Boilerja so aretirali. Mož je vse priznal.

(»Paris-soir«)

Moža zastrupila, sebe ubila...

Kmetska drama na Moravskem

n s. I. Brno, novembra.

Pred brnskim porotnim sodiščem je stal te dni kmet Franc Neckar iz Drissitza, sokrivec Marije Hrbačekove, ki je najprej zastrupila svojega moža z arzenikom, potlej si je pa še sama vzela življenje.

Star mož in mlada žena

67letni poštni nadzornik v pokoju, Ferdinand Hrbaček, se je v letu 1933. poročil s svojo prijateljico Marijo, ki je nosila pod srcem njegovega otroka. Mlada žena je bila sicer za 42 let mlajša od svojega moža, a vzlic veliki razliki v letih je bil zakon nekaj let zelo srečen. Leta 1936. je pa Marija spoznala Franca Neckarja, zaljubila se je vanj in kmalu se je med mladima človekoma razvilo strastno ljubezensko razmerje.

Prav v tistem času je stari mož nevarno obolel. To se je zdelo Mariji kakor nalašč za njene zločinske namene; hotela se je namreč svojega moža na lahek, a nenavadno neusmiljen način odkrižati. Pričela mu je prigovarjati, naj si vendar sam vzame življenje, saj je že tako dovolj dolgo živel. Večkrat mu je brez ovinkov dejala:

»Dovolj dolgo si že na svetu, kaj ti je do tega, ali živiš še dva meseca, ali ne! Že dovolj lepega si užil na svetu, zdaj mi daj prostost, najinemu otroku se tako ne bo slabo godilo!«

Ubogi mož je svoji ženi naposled izjavil, da si ne bo nikoli sam jemal življenja, tedaj je pa razkačena žena siknila:

»Ako me ti nočeš osvoboditi, si bom pa sama priborila prostost!«

Arzenik v juhi

Spomladi 1937 je Marija v moževe jedi pričela mešati arzenik, upajoč, da se bo tako iznebila neljubega moža. Usoda ji je pa prekrižala načrte. Možu je postalo pri neki zastrupljeni jedi slabo in žena je morala meso takoj proč vreči. Čez nekaj časa je spet poskusila uresničiti svoj zločinski načrt. Natresla je precej arzenika v moževo juho; komaj je mož pokusil juho, je spoznal, da ima nekam čuden okus, in v slutnji, da mu žena streže po življenju, je zahteval, naj pride zdravnik in kemično preišče juho. Zdravnik je res prišel in odredil, naj starčka odpeljajo v bolnišnico, kajti ugotovil je, da je zastrupljen z arzenikom. Preiskava juhe je bila namreč pokazala, da je bila v juhi smrtna količina arzenika.

Z zdravnikom je prišel pa tudi orožnik. Medtem ko je zdravnik preiskoval moža, je hotel orožnik prijeti zločinsko ženo. Toda Marija je vsa iz sebe stekla v svojo sobo in se je zaklenila. Orožniku, ki je tekel za njo, je zaklical Hrbaček:

»Pazite, samokres ima!« V tistem trenutku se je pa že prikazala Marija na pragu, v rokah je držala samokres, bliskovito ga je namerila na moža in sprožila... Krogla je zgrešila svoj cilj. Hip nato je žena obrnila smrtonosno cev proti svojemu srcu in sprožila...

V Marijini zapuščini so našli kup pisem, ki jasno osvetljujejo nesrečno dejanje samomorilke. Posebno v jarki luči se pa v teh pismih vidi pogubni Neckarjev vpliv na zaljubljeno Marijo. Pri hišni preiskavi so v Neckarjevi hiši dobili tudi zavojček arzenika. Sprva je Neckar tajil in ni hotel ničesar vedeti o svojih zvezah z Marijo. Ko so mu pa pokazali Marijina pisma, je naposled priznal, da je svoji ljubici prigovarjal, naj s strupom za zmerom spravi nadležnega moža s poti. Ko bi bila Marija spet svobodna, bi se poročila z njim, kajti le njega je ljubila.

Neckar, zajeten možak z brutalnim obrazom, je pri razpravi priznal svojo sokrivdo. Predsednik ga je vprašal, ali je bila Marija pri njem in ali ga je prosila za strup. Neckar se je skušal izviti:

»Dejala mi je, da so v hiši podgane in naj ji dam strupa. Tedaj sem kupil strup za podgane in sem ji še svetoval, naj ga natrese na kruh in vse skupaj položi na tla. Tedaj mi je pa zabrusila: »Tepček, saj to ni za podgane, to je za starega!« Hotel sem ji strup vzeti, tedaj je pa že odšla. Drugi dan mi je povedala, da je nekaj strupa natresla v moževo juho. Jaz pa nisem mogel verjeti, da bi bila zmožna storiti kaj takšnega.«

Pod zločinkinim vplivom

Predsednik je obtožencu prebral nekaj stavkov iz Marijinih pisem, ki se v njih jasno vidi njegova sokrivda. Nekje je Neckar zapisal:

»Prosim te, osvobodi sebe in mene!«

Na te očitke je obtoženec odgovoril: »Bil sem tako pod njenim vplivom, da nisem več vedel, kaj pišem. Svojo krivdo pred orožniki sem priznal, ker so me pestili celih 15 ur in sem bil že tako utrujen in zmeden, da nisem več vedel, kaj govorim.«

Hrbaček, ki bi bil moral tudi pričati, je pa tako betežen in potrt, da ni mogel priti na sodišče.

Porotniki so na vprašanje krivde odgovorili s šestimi ‚da' in šestimi ‚ne' in tako so morali Neckarja oprostiti. Državni pravdnik si je pa izgovoril premislek in bo najbrže vložil priziv.

(Po dunajskem »Journalu«)

Kadar se Monakovčani šalijo

n. o. D. Monakovo, novembra. Monakovčani so znani kot dobrodušni in veseli ljudje in tako v njihovem lepem mestu dober dovtip tudi v zdanjih težkih časih še ni prišel ob vso veljavo.

Menda veste, da so zdaj v Nemčiji hudo v modi ‚ersatzi' — nadomestki za razne surovine. Prav te so v nekem bavarskem zabavišču vzeli na piko; posebno veselost zbuja pri gledalcih vselej tale duhoviti prizorček:

Dva znanca se srečata.

»Si videl mojo novo suknjo? Ali ni čedna?« vpraša prvi.

»Prav lepa je, res.«

»Veš, iz česa je? Iz lesa. Le pomisli, kako praktično: ne bo mi je treba dajati v barvo!«

»Zakaj ne?«

»Nekaj potegljajev s skobljičem, pa bo videti spet nova!«

»To ni še nič! Moj suknjič si oglej! Ta je pa iz stekla. To je šele praktično! Kadar zdaj na cesti ob koga trčim, ne rečem nič več: ‚Pardon', temveč samo na kratko: ‚Na zdravje!'«

(»Paris-soir«)

Majhna, a usodna napaka

V Pittsburgu se nedavno zgradili poštno poslopje, ki ustreza vsem sodobnim zahtevam in je stalo šest milijonov dolarjev (skoraj 300 milijonov dinarjev). Pol ure po otvoritvi nove pošte so ljudje navalili na ravnateljstvo z vprašanji, kje so nabiralniki. Osuplo ravnateljstvo je naposled moralo priznati, da so arhitekti res pozabili na to važno napravo.

Deseti brat

Ljubezenska povest v verzih po Jurčičevem romanu

V sedanji čas postavil in v stihe prelil
Ivan Rob

ŠTIRINAJSTO POGLAVJE

Tale pesem vam pokaže,
kaj je to ljubljansk' špital:
noter je preveč bolnikov,
postelj pa je vse premal'.
»Beraška opera«.

I.

Kdo naj razume pisce stare,
ki so presekali na mah
dejanja nit, ko jim na lepem
junak je glavni padel v prah;
kako so mogli z mirnim srcem
skočiti čisto v drugo stran,
pustiti reveža, da umiral
je krvaveč iz mnogih ran?!
To pač ni literarni -izem,
po mojem to je le sadizem.

II.

Ko Lovreta so pripeljali,
mu športne rane obvezali,
ni stokal niti godrnjal,
je kot Ljubljana mirno spal.
Iskali so po vseh dvoranah
in preiskali vsak so kot,
da Kvasu posteljo bi našli,
a polno je biló povsod.
Tako na trdem so hodniku
postlali našemu bolniku.

III.

Tri ure bil je v nezavesti,
tri ure bil je ves krotak,
iz nje začel je končno lesti,
naznanjal to je vzdih težak.
Odprl je oči široko,
nad sabo videl strop mračan,
iztezal v zrak je nemo rôko,
položil na obveze dlan.
Napósled v bolečinah reče:
»Gol... Manica... ah... glava... peče.«

IV.

Tako je revež dolgo blodil,
po Manici je hrepenel,
je v duhu pot neznano hodil,
dokler petelin ni zapel.
Potem objelo ga je spanje
in v njem do poldne je prebil,
dokler ni krasne športne sanje
premotil glasek ljubezniv.
Pri njem je Manica klečala,
v solzah se pridno vsekovala.

V.

Ko ga v obvezi je krvavi
ležati videla na tleh,
se vsa predala je ljubavi,
ki ji gorela je v očeh.
»O, Lovre moj,« sladkó mu dihne,
»jaz ljubim, ljubim te gorkó.«
Iz prsi pritajeno vzdihne,
s solzami moči mu rokó.
Ker nos le iz obvez se krade,
nanj sladki roj poljubov pade.

VI.

Kdo mogel srečo bi dojeti,
ki jo je čutil moj junak?
Kdor ljubil že je, ta bo vedel,
kdor ljubil ni, je siromak. —
Za róke je prijel jo nežno,
dlani ji, prste božajoč
ljubavni fluid je začutil,
ki mu je vračal prejšnjo moč.
Ljubavni parček v igri taki
zdaj nežni zmotijo koraki.

VII.

Čeprav je Lovre že pozabil
vihravost svojih prejšnjih dni,
pozabil deklice ljubljanske,
pozabil njihove oči,
so vendar one ohranile
zvestó vsaj košček mu srcá,
zato prišlé so, da mu v stiski
pomorejo iz tega zlá.
Glavó so s cvetjem mu obdale
in v zboru z Manico jokale.

„GOBAV SEM!...“

je z grozo vzkliknil 15letni Jean Montdidier, ko je nekega dne opazil na svojih rokah znake svetopisemske bolezni

Pretresljiva samoizpoved mladega Francoza

2. nadaljevanje

Ničesar, prav ničesar mi ni prihranil... Moji bolniški tovariši so bili res slabi opisovalci. Hkrati s poslušalci sem se seznanil z obliko vsake rane in z njenim neizogibnim razvojem. Zvedel sem, da se mi bodo prsti skrotovičili in odpadli in da pridejo potlej roke na vrsto. Zvedel sem, da mi bodo oči vse bolj slabele in da bo postal moj obraz grozoten in odvraten, da se bodo ljudje z grozo obračali od mene in da ne bom naposled ničesar več videl, ker bom slep.

»In potem,« je blesteče končal slavni profesor, »potem gre pot v neizogibni konec: v smrt.«

Sklep predavanja je bil sijajen. Z vseh strani je zadonelo navdušeno ploskanje.

»O, da,« sem zamrmral, »smrt. Smrt bo gotovo bolj usmiljena.«

V

Bilo je spomladi 1932, nekega četrtka popoldne. V bolnišnici sem dobil prosto za vse popoldne. Takoj po kosilu sem jo mahnil ven, prav tedaj, ko so v preddvorje bolnišnice svetega Ludovika pričeli prihajati obiskovalci: noben pogled se ni zgrozil pred menoj. Aprilsko solnce se je poigravalo na vodi prekopa svetega Martina.

Bilo je natanko pet let, kar sem bil prišel v bolnišnico, bilo je pet let, kar sem se bil seznanil z življenjem gobavcev. Bilo mi je dvajset let.

Uspeh zdravljenja se je pričel kazati nekako v tretjem letu. Bledordečkaste brazgotine, ki so tako nekazno pačile moj obraz, so počasi pričele bledeti. Znamenja v barvi srebrnika, ki je šel skozi mnogo rok, so skoraj čisto izginila, ostala je za njimi le še lahna senca na mojih prsih in rokah.

Tovariši so mi čestitali, o pravem času sem se bil pričel zdraviti, ozdravel bom, ne da bi prej oslepel ali izgubil roko, ne da bi mi manjkal en sam prst.

Dr. Ragu, ki je tedaj nadomeščal doktorja Jeanselma, mi je obljubil, da bom kmalu prost. Lahko bom delal in, kdo ve, morda se bom lahko tudi oženil, imel otroke, živel človeško življenje.

Prišedši iz bolnišnice, sem jo mahnil na skodelico kave v kavarnico na nekem mračnem obrežju.

Kmalu za menoj je vstopil neki možak z lupusom (kožno jetiko) na obrazu; živo meso sluznic v njegovem od bolezni pordelem nosu se je svetilo na solncu. Natakar mu ni hotel postreči.

»Saj ni nalezljivo,« je ugovarjal gost.

»Rad vam verjamem,« je odvrnil natakar, »toda pomislite, da imamo tudi druge goste in njim bi utegnilo biti zoprno, da bi pili iz istih kozarcev kakor bolniki!«

In obrnil se je k meni, iskaje s pogledom moje pritrditve. Mene je torej vprašal za mnenje, mene, gobavca! Mislil sem, da bom zblaznel od veselja: o moji bolezni ni torej več nikakega sledu, obračajo se do mene, kakor da sem živ zgled zdravja in moči; mene, zdravega in normalnega človeka kličejo za priča, kakšen gnus zbuja bolezen drugih!

Bil sem strahopeten kakor vsi srečni ljudje. Povzdignil sem glas.

»Popolnoma prav imate,« sem vzkliknil, »nesramno je, da puščajo na svobodo bolnike, ki ogrožajo javno higieno!«

Kje neki sem se bil naučil teh besed? Vedel sem, da lupus ni nalezljiv, prav nič nalezljivejši od gobavosti. Možak je pobesil glavo in odšel.

»Da ga le sram ni!« sem še na glas pripomnil.

Prišel sem na Republikanski trg in na bulvarje. Menda so ženske tisti dan prvič odložile plašče in mlačen veter se je poigraval z njihovimi oblimi životci. Hodil sem počasi in sem se ozrl za vsako žensko.

Prav med montmartrskim predmestjem in med Drouotovo ulico sem srečal Jeanno. Nasmehnila se mi je, ko sem šel mimo nje. Šel sem za njo in zdi se mi, da sem jo brez pomišljanja ogovoril. Tedaj sem prvič v življenju spremljal žensko.

Povedala mi je, da je delavka v nekem gledališču in da je prosta vse popoldneve, razen ob nedeljah in sobotah. Jaz sem ji bil pa dejal, da prihajam z dežele, da iščem v Parizu dela in da začasno stanujem pri svoji teti.

Šla sva drug ob drugem do trga Sloge. Pred vhodom v Tuilerije sem jo prijel pod roko. Ob kipu ‚Tragedije', ki kaže človeku lep profil ali pa odvratno spako, s katere strani jo pač gledaš, sta se našli najini roki. Potlej sva šla v kino in približal sem svoje ustnice k njenemu obrazu: koža na njem je bila gladka, sladka, sveža in baržunasto mehka, njen dih je bil prijeten. Mehke ustnice so se dotaknile mojih. Strastno sem jo objel.

Ko sva se ločila, je bila ura že sedem.

»Na svidenje jutri,« mi je zaklicala, »na montmartrski postaji podzemeljske železnice!«

Kakor norec sem tekel v bolnišnico svetega Ludovika. Zadeval sem se v mimoidoče ljudi, šoferji so me psovali, ko sem dirjal čez ceste, zdelo se mi je, da me nekdo goni in zasleduje, hotel sem zbežati, zariti glavo v temo in vlago, da ne bi nikogar več videl in da tudi mene ne bi videl nihče več. Ako bi Jeanna vedela, kdo sem, bi zbežala od mene in me še poslušati ne bi marala, tako je bila pa tolikanj neprevidna, da je nekaj časa dihala isti zrak kakor jaz. V srednjem veku gobavci niso smeli govoriti z zdravimi ljudmi, če je pihal veter v njihovo smer. Ako so prekršili to prepoved, so jih žive sežgali. Jaz sem pa zagrešil še vse kaj hujšega: moj dih se je bil vpil v njenega, moja koža, s senco od Boga prekletih znamenj, se je dotaknila njene cvetoče polti in moje ustnice so se strnile z občutljivo sluznico njenih ust. Svojo strahotno skrivnost sem bil zatajil na dno srca. O, prav gotovo: ako bi Jeanna vedela zanjo, bi bila prva, ki bi me obsodila na grmado.

In vendar, sem se tolažil, gobavost ni nalezljiva. Sam vem to, zdravniki so mi povedali, bral sem in tudi strežnice se mi brez strahu približujejo. V Združenih državah so poskušali gobavost vcepiti na smrt obsojenim zločincem, ki so v ta poskus privolili, vcepili so jim v roke bolezenske ‚lise', napravili so mnogo poskusov, toda bolezen se je ‚prijela' le enega izmed njih. Ugotovili so, da je ta človek pred svojo obsodbo živel v okolju, kjer je gobavost pogosta bolezen in kjer so okoliščine za njen razvoj posebno ugodne in se je tako rekoč ta bolezen kar sama od sebe razvila. Čeprav so si torej zdravniki toliko prizadevali, niso mogli doseči prave okužbe.

Zgodi se tudi, sem si dejal, da se gobavci poroče z zdravimi ženskami. René Pilain, gobavi pesnik, se je celo dvakrat oženil s strežnicama- ki se je z njima seznanil v bolnišnici svetega Ludovika.

Vzlic vsemu modrovanju, ki sem se z njim tolažil, mi je pa v duši ostal občutek sramu, kakor da sem se bil spustil v strahotno sleparijo in da sem zagrešil nepopravljivo bogoskrunstvo. Vso noč so lebdele pred menoj široko razprte Jeannine oči in v njih se je zrcalila groza, videč, kako se na mojem obrazu razvija in veča srebrnosivo znamenje.

Takšen je bil moj prvi poljub.

VI

In vendar sem skoraj tri leta preživel z Jeanno.

Imela sva majhno stanovanje blizu Narodnega trga. Moj ded in babica sta mi pošiljala nekaj denarja, a tudi sam sem delal: bil sem preglednik v Jeanninem gledališču, pozneje pa zastopnik pri neki zavarovalnici. Živela sva, kakor milijoni drugih parčkov v Parizu.

Zdi se mi, da je bila Jeanna srečna z menoj. Varal sem jo tedaj, ko sem hodil v bolnišnico. Doktor Ragu mi je do dobrega razložil, da se bolezen le tako dolgo ne bo ponovila, dokler bom redno nadaljeval zdravljenje, ki je ustavilo njen razvoj.

Trikrat na teden sem na skrivaj odšel v bolnišnico svetega Ludovika. Izmislil sem si celo vrsto laži, da sem pri Jeanni opravičil svoje pogoste sprehode. Rekel sem ji, da moram obiskati svoje stare tete, ali počakati na postaji bratranca z dežele, ali obiskati bolnega prijatelja, in še marsikaj podobnega. V bolnišnico sem hodil po tisočih ovinkih, prepričal sem se, da me nihče ne zasleduje, a sem vseeno v cestni železnici prestopil, da bi zabrisal sled za seboj; po Jemmapesovem obrežju sem že skoraj tekel in naposled sem na lepem izginil v temnem bolniškem preddvorju.

Po drugem letu pa nisem več tako redno zahajal v bolnišnico svetega Ludovika. Vsi bolniki, le vprašajte zdravnike, so neverjetno površni. Komaj izginejo bolezenski znaki, že je treba pošteno napenjati možgane, če si hočemo sploh predstavljati, da smo jih kdaj imeli. Zdi se, kakor da bi bil bolan nekdo drugi in ne mi. Tudi meni se je zdelo, da sem nekje čital, ali da mi je nekdo pripovedoval o vseh mukah, ki sem jih bil pretrpel pri petnajstih letih, ko so mi povedali, da se moja bolezen imenuje gobavost.

V začetku tretjega leta sem v pisarni delal od jutra do večera. V bolnišnici svetega Ludovika sem moral često dve do tri ure čakati, preden sem prišel na vrsto. Zdravljenju bi moral torej posvetiti tri dopoldneve v tednu in bi moral svojo službo opustiti. Da sem gobav, se mi je zdelo tedaj tako nemogoče, tako malo v skladu z mojim življenjem in tako neverjetno grozno, da sem kar samo po sebi zdravljenje opustil.

Zdravniki pravijo: le redkokdaj se zgodi, da bi se gobavec, ki je odšel iz bolnišnice, zdravil še dalj ko eno leto. Gobavost in življenje sta nezdružljiva.

VII

V aprilu 1935, bilo je natanko tri leta, kar sem srečal Jeanno na montmartrskem bulvarju, me je napadla vročica.

»Hripa je,« sem si dejal.

Zakaj ne bi tudi jaz imel hripe, kakor jo ima ves svet? Pred hripo gobavost človeka ne obvaruje.

Toda drugi dan sem začutil v vseh prstnih sklepih živčne krče: črke so mi plesale pred očmi in vid mi je nenadno opešal.

»Revmatični napad,« me je tolažila Jeanna. (Dalje prihodnjič)

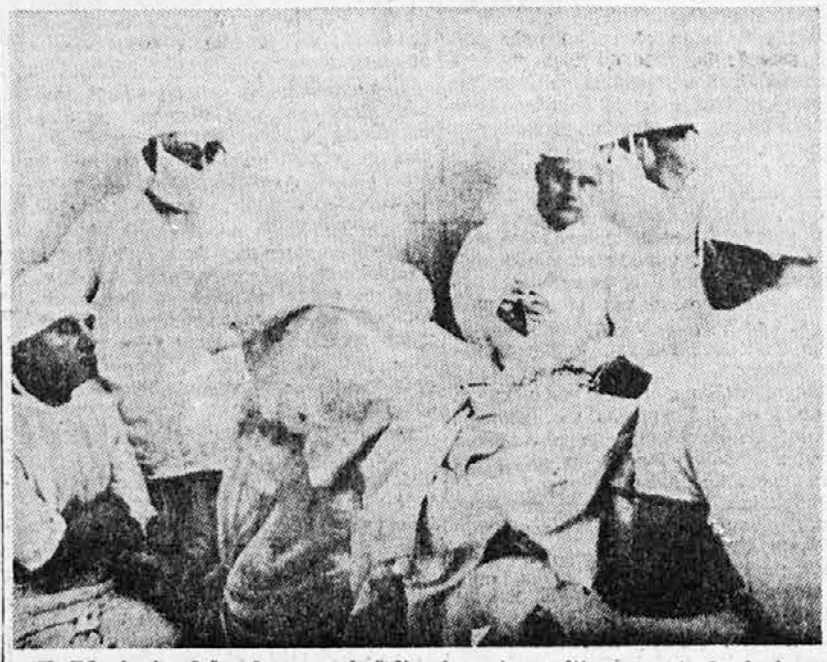

V Združenih državah so poskušali gobavost vcepiti na smrt obsojenim zločincem...

Ljubljeni glas

Napisal H. Kranz

Bilo je že sivo jutro, ko se je Carlo Bivaldi v oblaku vinskega vzduha opotekal po ozkih razhojenih stopnicah v svojo podstrešno sobico. Spet je taval iz ene beznice v drugo, spet ni nikjer našel miru pred mislimi o svojem uničenem življenju.

Carlo Bivaldi, skladatelj »Atlantisa«, v svoji mladosti precej slavljen, je postal pijanec, mož, ki je bil s shujšanim upognjenim telesom in z mlahavimi lici videti kakor starec. Tisti večer je dopolnil svoje petdeseto leto.

Ko ga je po dveh urah nemirnega spanja zbudilo trkanje na vrata, se je zmedeno dvignil. Potem je nejevoljno zamrmral:

»Naprej!«

Bila je njegova gospodinja, stasita, že odcvela ženska, z barvanimi pšenično plavimi lasmi in z odsevom nekdanje lepote v temnih očeh. Vstopila je, zaprla vrata in svoje polne roke bojevito uprla v boke.

»Kako je kaj z najemnino, signor Bivaldi?« je prežeče vprašala. »Dolgujete mi svojih šeststo lir. Danes smo štirinajstega, a denar ste mi obljubili za petnajstega.«

Carlo Bivaldi je z vzdihom omahnil na blazino.

»Potrpite,« je potožil. »Samo malce potrpite, predraga gospa. Jutri vam ga prinesem, častna beseda...«

»Ah kaj!« je grozeče rekla signora Manottijeva. »Častna beseda! Plačati nočete! Denar ste spet zapili! In tako gre od tedna do tedna. Klavirske ure vam že toliko nanesejo, da bi zmogli za najemnino. Toda vi najbrže mislite, da nemočno vdovo, ki je nekoč videla že boljše dni, lahko kratko in malo vlečete za nos. Toda povem vam, gospod Bivaldi, da ste se zmotili. S takšnim zapitim pijancem nimam prav nič usmiljenja. To ste že zdavnaj lahko opazili. In to je zdaj moja zadnja beseda!«

Odšla je, zaloputnila vrata in Carlo je s topim pogledom strmel za njo. Kaj bo zdaj? Denarja, ki ga gospe dolguje, ne more prinesti niti do večera niti v bližnjih dneh. Dva učenca sta mu pretekli teden odpovedala, ko se je okajen prizibal k učni uri, in ta edini učenec, naspol sestradani študent, mu je še sam dolgoval petdeset lir. Prijatelji, ki bi mu lahko pomagali...?

Carlo je zaprl oči. Signora ima prav. Zapit pijanec je. Snoči je srečal Roberta Cortija, dobrega prijatelja iz mladih let. Ta mu je posodil sto lir, ko je začudeno spoznal, kaj je postalo iz nekdaj tolikanj obetajočega skladatelja. In zdaj je denar spet zapil. Vedno bo šlo tako dalje, alkohol je dober, v njem pozabi vse, kar strahotno vstaja iz prejšnjih časov. Ostane torej samo še beg...

* * *

(Nadaljevanje na 8. strani)

RAZOČARANJA

Ko smo bili še otroci, so se nam razočaranja globoko zarezala v duše. Ako nam je eden izmed ‚velikih' ljudi nekaj obljubil, potlej pa obljube ni držal, se nam je zdelo to grdo in komaj smo doumeli takšno krivično ravnanje. Otrok nosi v svojem srcu veliko in globoko željo po resnici, zato je pač še bolj razočaran, ko spozna, da odrasli ljudje večkrat ne drže besede in ne izpolnijo svojih obljub.

Razočaranje — trda, grenka beseda, ki je pač nihče rad ne sliši in ki vendar nikomur ne prizanese. Takrat ko najmanj slutimo, se nam približa, zavita v vse mogoče oblike, grobo nas preseneti, neusmiljena je, prav tako do bogatih kakor do revnih.

Kako previdno, kako premišljeno in preračunano si človek skuša urediti svoje življenje! Rane in razočaranja se mu pa vedno znova nastavljajo na pot in človek mora biti pravi umetnik, da ohrani mirno kri in da se ne pusti potreti ali celo streti.

Ena najvažnejših vzgojnih nalog, je prav gotovo priprava, a smotrna in prizanesljiva priprava otroka na življenska razočaranja. Prav v tem pogledu matere rade grešе; svoje ljubljenčke tako strogo in ostro poučujejo, da jim vzamejo zaupanje v človeško usmiljenje in v človeško dobrotljivost. Otrok bo tako v življenju doživel mnogo razočaranj, ni mu jih treba že v nežni mladosti postavljati kot uničujoč zgled za človeško nepravičnost in hudobnost!

Nekateri ljudje so za razočaranja še posebno sprejemljivi. Nezaupanje in malodušnost se jih polotita pa posebno tedaj, ko stoje pred novimi življenjskimi nalogami in problemi in se boje, da jim ne bodo kos. Koliko ljudi je razočaranih v svoji prvi ljubezni! In ali nista razočarana tudi pisarniška gospodična in trgovski vajenec, ko prvikrat primeta za delo in ko ju prvikrat ošteje strogi gospod šef? Toda človek se tudi na razočaranja privadi, kajti razočaranje vsekako še ni ponižanje. Razočaranje mladih ljudi je opravičljivo, seveda do prave meje; kako je pa z razočaranji zrelih, resnih ljudi?

Razočaranja zrelih ljudi so pa poglavje zase. Nekateri ljudje pač nikoli povsem ne spoznajo svojih napak in jih zmerom znova zagreše, za napakami pa neizogibno pridejo razočaranja. Tem ljudem je pač najteže pomagati, preveč so šibki in preveč slabotni, da bi jim z dobro besedo ali z resnim svarilom lahko pomagali.

V sodnih dvoranah lahko spoznamo, kolikokrat in kako često so ljudje razočarani. To spoznanje je pa združeno še z enim, morda še večjim spoznanjem, s spoznanjem človeške naivnosti. Mislite, da bi pri resnih, v realnost poglobljenih dekletih lažni ženini še uspevali? Mislite, da bo pametno kmetico še lahko naplahtala zvita ciganka? Včasih seveda so sleparji tako pretkani, da jim še največji nezaupneži niso kos. Razočaranje je pač tedaj največje.

Razumljivo je, da mora človek stopiti v življenje z lahnim nezaupanjem v srcu, toda to nezaupanje ne sme biti tolikšno, da bi ga čutili vsi ljudje. Čutijo naj ga samo tisti, ki so ga potrebni, nezaupanje nasproti prijateljem in tovarišem je pa poniževalno in nevredno ponosnega človeka!

Človek se mora pač naučiti, razočaranja premagovati. Morda mislite, da je to težko ali celo nemogoče? Nikakor ne. Ako se hočete izogniti mnogim razočaranjem, se navadite gledati svet v pravi luči!

Razočarani ljudje so največkrat fanatiki resničnosti. V svetu pa ne gre vse po vrvici, resnica ni zmerom hčerka božja, ali se pa vsaj rada skriva, in tako padajo ti reveži iz enega razočaranja v drugo. Grdi bližnji jim prizadevajo pa vedno nove rane in tako ta pretirani čut za pravičnost vselej ustvari nova razočaranja.

Ljudem, ki so zmerom in pri vsaki stvari razočarani, je pač le težko pomagati, saj gledajo v svet z nepravimi očmi. Besede in opomini so bob ob steno, razočaranje se že na kakšen način vtihotapi v njihova občutljiva srca.

Seveda tudi močni ljudje niso zavarovani pred tem zahrbtnim napadalcem. Razočaranje zrelega človeka je pa mnogokrat tudi dobra šola za poznejše življenje. Močni ljudje se iz razočaranja lahko marsičesa nauče; iz njega črpajo moč za druge preizkušnje, šibki izgube pa ob razočaranjih še tisto trohico poguma, ki so jo imeli do usodnega udarca.

Glejte, da boste med močnimi in ne med šibkimi! V razočaranjih in trpljenju prekaljeni ljudje so duševno najbolj bogati! Ob vsakem udarcu usode, ob vsaki nemili klofuti, se spomnite na trpke, a ponosne besede našega pesnika Gregorčiča:

»Potreti me moraš, a streti nikdar,
Usode sovražne besneči vihar!«

S---a

Naša kuhinja

KAJ BO PA TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Goveja juha z vlivanci, govej jezik s poljsko omako, češki cmoki, jabolčna gibanica. — Zvečer: Pečenjak iz cmokov, zraven jajca in solata z rdečo redkvico.

Petek: Juha iz ovsenih kosmičev, cvetača z ocvrtimi drobtinicami, riževa kaša s sladkorjem. — Zvečer: Jajca s holandsko omako, krompirjev pečenjak.

Sobota: Fižolova juha, pečenice s kislim zeljem, čežana. — Zvečer: Goveji zrezki s krompirjevimi cmoki.

Nedelja: Možganova juha, telečja prsa z zeljnatim nadevom, riž, solata, vanilijevi zvitki. — Zvečer: Mešana solata in aspik.

Ponedeljek: Smetanova juha*, goveji zrezki, korenje v omaki, krompirjev piré. — Zvečer: Krompirjev puding z gobovo omako.

Torek: Riževa juha, pečena teletina z grahovim pirejem, biskvitni zavitki s čokoladnim nadevom. — Zvečer: Mrzli narezek, mešana solata.

Sreda: Goveja juha z zdrobovimi cmoki, govedina z vkuhanim krompirjem, kipnik iz orehovih rezancev. — Zvečer: Govej golaž.

Pojasnila:

* **Smetanova juha:** Povri juho, ki se je v njej kuhala slanina, in v njej do mehkega skuhaj nekaj dek riža. Dodaj nekaj zelenega peteršiljčka in prilij k juhi precej dobre kisle smetane, ki si v njej vžvrkljala nekaj moke. Ko se juha dobro pokuha, jo začini z jušno zelenjavo in z drugimi začimbami.

DVE LAHKI JEDI ZA BOLNE ŽELODČKE

Juha iz ješprenjčka: Vzemi 1 jedilno žlico ješprenjčkove moke, nekaj soli, nekaj presnega masla in ga zmešaj z moko, ki si ji primešala nekaj vode. Vse skupaj daj v vrelo vodo, osoli in juho 10 minut kuhaj. Za hudo bolne želodce presno maslo ni priporočljivo, pozneje, ko bolnik že nekoliko ozdravi, pa ni več nevarno.

Zdrobovo juho pripraviš na docela isti način, samo da namesto ješprenjčka uporabljaš zdrob.

Gospa, ali vaš mož kadi?

»Žal še kako!« se bo oglasila ta ali ona, »koliko lepih denarcev se je tako že spremenilo v dim!« Razumem vašo nevoljo, draga gospa, vi bi za ta denar kupili marsikaj bolj potrebnega, morda nove rjuhe, morda pribor, ki ne rjavi, morda novo obleko in Bog ve kaj še vse!

»Toda to še ni najhujše,« tožite dalje, »zdravnik mu je namreč dejal, da je kajenje hudo škodljivo zanj.« To je pa že bolj resno, priznam, toda tudi tukaj si ni treba glave beliti!

Koliko sme kdo pokaditi, ali sme sploh kaditi, je pri vsakem človeku drugače. Mnogi moški se brez neizogibne cigarete ali pipice takoj počutijo bolni, pa najsi jim zdravnik še tako dopoveduje, da jim kajenje škoduje. Drugi spet trde, da brez cigaret ne morejo delati in da je škodljivo samo tako imenovano ‚inhaliranje' ali vsrkavanje dima. Kje je resnica, ki bi se zaskrbljene ženice lahko nanjo zanesle?

Nekako v sredi, kakor zmerom. Dve do tri, pa tudi deset cigaret na dan zdravemu človeku ne morejo škodovati. Več ko deset cigaret je že bolj nevarno, toda močni ljudje brez posebne škode preneso tudi petnajst cigaret na dan, kakor hitro se pa prične število približevati dvajsetim ali pa tridesetim, postane stvar bolj nevarna. Pri kajenju je posebno nevarno to, da kadilci hkrati s cigaretami posiljujejo telo tudi z raznimi strupi, na primer z alkoholom. Skupno uživanje alkohola in cigaretnega dima je mnogo bolj škodljivo kakor samo kajenje.

Gospa, pazite, da vaš mož ne bo kadil na prazen želodec, kajti utegnili bi pozneje ali pa prav kmalu imeti s svojim možičkom hude sitnosti. Tožil bi, da nima teka, da ga boli glava in da ima bolečine v želodcu. Takšna želodčna neubranost (‚nerazpoloženje') sicer kmalu mine, toda ako se kadilec ne poboljša, si lahko naposled prav pošteno pokvari želodec.

V trdih cigaretah je mnogo več nikotina kakor v mehkih, priporočljivo je tudi, da zadnjo tretjino cigarete ali smotke vržemo proč, kajti prav v tem koščku se nabere največ vseh mogočih strupov.

Morda ste se, ljuba gospa, že nekoliko pomirili, saj vidite, da kajenje le ni tako silno nevarno, kakor ste si morda do zdaj mislili. Prosite pa možička, naj ne kadi v spalnici, kajti zakajeni zrak zelo škoduje pljučem in očem. Nikar tudi ne vodite svojih otrok v gostilne, kjer se v gostem dimu komaj razločujejo ljudje in mize.

Kaj naj vam še povem o kajenju, ljuba gospa? Če še ne veste, si pa zdaj zapomnite, da se možu lahko silno zamerite, ako mu očitate cigarete. V teh stvareh je najbolje prepustiti odločitev možičku samemu; ko bo opazil primanjkljaj pri denarju, se bo že omejil. Cigareta ali dve po kosilu pomenita možu toliko kakor vam slaščica ali kompot. Ako imate pa možanekadilca, ga pač ne zavajujte v skušnjavo in ne kadite pred njim — četudi ste navajeni in četudi se le težko premagate. Sicer mi pa o tem menda ni treba preveč tratiti besed s poučevanjem in svarjenjem, kajti upam, da večina naših čitateljic ne kadi. (n)

Obleka za skromne mošnjičke

Vsaka ženska je rada vsaj enkrat v ‚sezoni' nova. Seveda je ta želja vezana na nešteto pogojev, ki je eden izmed najkočljivejših najbrže denar. »Blago že še lahko kupim, saj se je zdaj močno pocenilo, toda računa za šiviljo nikakor ne morem uvrstiti v proračun,« toži ta ali ona. Rada vam pomagam iz zadrege s preprostim in lahkim krojem za skromno oblekco.

Kupi si blago v lepi polni enobarvni barvi, na primer v temnordeči, temnomodri ali pa zeleni barvi. Seveda ne mislim s tem, da druge barve za to obleko ne bi bile primerne, toda te se bodo pač najlepše podale njenemu kroju. Obleko ukroji natanko po kroju. Vratni izrez je nekoliko globlji, da boš obleko lahko nosila tudi za gledališče in za kavarno, kjer je topio in kjer utegnejo visoki deški ovratniki razdražiti kožo na vratu. Izrez je precej globok, saj sega skoraj do pasu, namesto gumbov ga spenjajo pa ljubke pentljice. Te pentljice in pas so pa tudi edini okras obleke. Kakor vidite, je obleka zelo preprosta, zato jo je treba še posebno lepo ukrojiti in izdelati. Izbrati je treba tudi prave barve. Temnomodra je še zmerom ena najelegantnejših barv, prav tako tudi črna. Za mlado dekle, pa tudi za mlado gospo si zamišljam to obleko v temnomodri barvi, le pentljice in v pentljo zavezani pas poživljajo to mirno obleko z živo, nasičeno rdečo barvo. Sestava rdečega in temnomodrega blaga je zelo hvaležna in se poda skoraj vsakemu obrazu.

Kateri za denar ne prede trda, naj si pentljice in pas omisli iz rdečega baržuna, tako bo vsa obleka videti finejša in popolnejša.

Kakšno blago je pa primerno za takšnole oblekco?

Volneno prav tako kakor svileno. Za tiste, ki imajo občutljivo kožo in ki jih volna rada ‚grize', priporočam svilena blaga, kajti dobro volneno blago je drago, medtem ko dobiš lepo svilo že za prav majhne denarce. Zelo lepa bi bila obleka iz volnenega jerseya, to je, iz pletenega volnenega blaga. Jersey je sicer nekoliko dražji od drugih blag, zato je pa zelo trpežen, gorak in zdrav, ker skozi drobno tkane luknjice lahko prihaja zrak do telesa.

Še nečesa sem se spomnila! Večkrat sem že slišala pritožbe, da je obleko težko ukrojiti po kroju. Kako naj torej ravnamo s kroji, da se nam bodo obleke posrečile? Prav preprosto. Vzamemo veliko polo papirja in najprej odmerimo dolžino in širino kroja; zdaj nanesemo na papir še druge mere, črte zvežemo — in kroj je gotov. Svetujem vam, da vsak, še tako enostaven kroj, najprej prenesete na papir in potlej šele na blago. Tako boste oblike lepše in točneje zarisale, papirnati kroj boste pa tudi lahko shranile za poznejšo porabo. Kroj prenesete na blago s kredo, spretnejše ga lahko že kar urežete, a vsaj dva cm širje kakor na papirju.

Za našo oblekco potrebujete 3 ½ m blaga, če je blago široko 70 cm. (n)

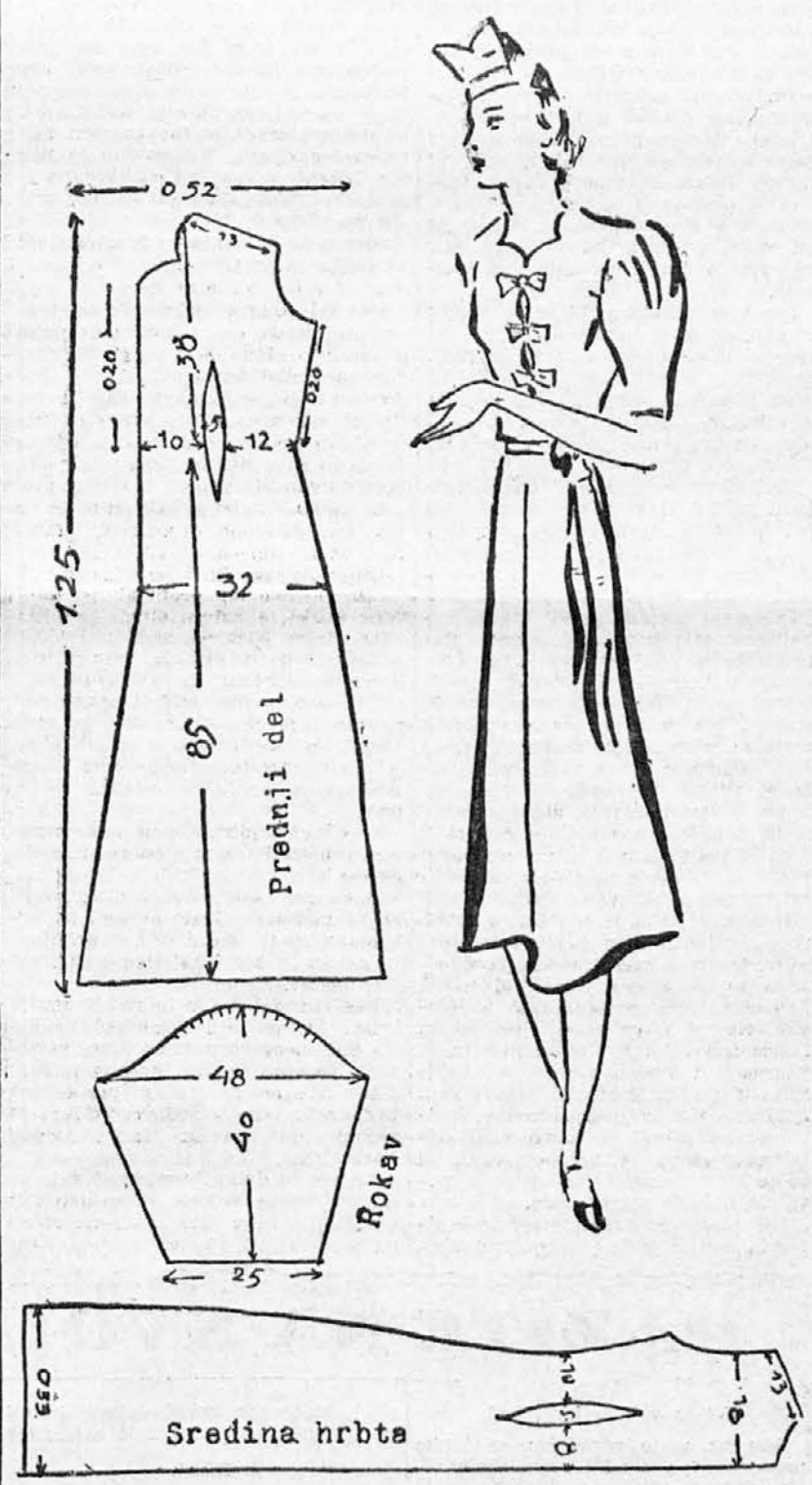

NAUMANN KOLESA, MOTORJE in vse nadomestne dele
dobite po ugodnih cenah in plačilnih pogojih pri
S. REBOLJ & DRUG
Ljubljana - Gosposvetska 13

Kašalj prepreči Bronhi bonbon
PROIZVOD „UNION" ZAGREB

ŽENSKI RAZGOVORI

Barbka in Tončka. Draga gospodična Barbka! Prav vesela sem bila vašega pisma, saj vidim da naš trud in naše besede ne bijejo ob gluha ušesa. Ako se mlado dekle neguje, ni v tem še nič hudega, seveda dokler takšna nega ne zaide v pretiravanje.

Pišete, da imate šele dvajset let in da se bojite nagubane kože okrog oči in nagubanega vrata! Zasmejala sem se od vsega srca. Gube in gubice res kmalu začno orati mladostno polt, toda ako živite na svežem gorenjskem zraku in, kakor upam, večji del dneva v božji naravi, potlej se vam še ni treba bati te nadloge. Seveda če imate suho kožo, je prav priporočljivo okolico oči čez noč namazati z vazelinom, a ne prevečkrat, kajti po vazelinu rade poganjajo dlačice in tudi te lepemu obrazu niso v kras. Torej namažite se vsak drugi večer z vazelinom, ki mi o njem pišete, toda tenko in prav narahlo. Na konce kazalcev si dajte malo vazelina, potlej pa prav nalahno s kazalci potolčite okolico oči. S tolčenjem se koža ne bo razvlekla, kakor bi se utegnila z gladenjem in mazanjem. Vaša mama ima kolikor toliko prav, ako se boji, da bi se z vsemi mogočimi kremami kožo ‚pokončali'. Mlado dekle je že samo po sebi ljubko, pazi naj samo, da ostane vesela, vedra in dobra! Dobra krema v zmerni količini koži ne more škodovati, medtem ko se pudra in šminke le še nekaj let izogibljite!

Prijateljici Tončki pa povejte, da smo o negi vratu že lani pisali, izvedela sem pa še nekaj prav dobrih pripomočkov za ohranitev mladostnega vratu. V eni izmed prihodnjih številk bo tudi to prišlo na vrsto. Gospa, ki jo vedve tako občudujeta, ima morda zelo voljno in prožno kožo in se mi zdi, da si vratu najbrže sploh ni negovala. Odkrito vam povem, da so razna negovanja šele zadnji čas prišla v modo in da jih naše lepe babice še niso poznale. Poznale so pa zato pameten način življenja, brez pretiranega pehanja za lepoto, brez tolikanj težkih skrbi za obstanek in brez napornega duševnega dela.

Saška

Gospodinjsko tekmovanje

Spoštovano uredništvo!

Že celih pet let sem naročnica »Družinskega tednika« in mi list prav zelo ugaja; odločila sem se, da se bom to pot tudi jaz udeležila vašega gospodinjskega tekmovanja.

Poročena sem že dve leti in pol. Ko sem se poročila, nisva imela z možem ničesar, vse sva si kupila na obroke, a vendar nisva obupala. Večkrat sem bila slišala, da človek z dobro voljo lahko vse težave premaga, in tako sem tudi jaz prav s skromnimi željami stopila v svoj zakonski stan. Zaslužek je bil tudi skromen, a vendar sva z možem prej ko v enem letu vse dolgove poplačala. Zdaj imam že dva otroka in smo torej že štirje.

Tudi jaz hodim v tovarno in oba z možem zasluživa 1150 din. Za stanovanje plačava 175 din. Za otroke moram tudi plačati 300 din, ker jih sama ne morem imeti. Hrana me pa ne stane dosti, ker je mož samo enkrat ali dvakrat na teden doma, sicer je pa v službi in plača zanj gospodar, zato pa tudi mož manj zasluži. Samo z moževim zaslužkom pač ne bi mogli živeti, mož ima zelo naporno službo in raztrga mnogo obleke in porabi zase več kakor mi vsi trije. Otroci tudi mnogo stanejo in moje želje le redkokdaj pridejo na vrsto. Včasih greva z možem v kino; veselice in druge zabave so pa za nas predrage, ker moramo zelo varčevati.

Popisala sem vam svoje družinsko življenje, a reči moram da sem vendar zelo zadovoljna in srečna, čeprav moram delati v tovarni in doma. Moj zakon je torej dokaz, da si tudi s skromnim zaslužkom človek lahko uredi zadovoljno in srečno življenje. Želim vsem mladm nevestam srečo v zakonu!

OBRAČUN:

Stanovanje	175 din
Hrana	250 „
Obleka in čevlji	250 „
Kurjava in razsvetljava	45 „
Gospodinjski izdatki	70 „
Zabava	60 „
Za otroke	300 „
Skupaj	1150 din

Vas iskreno pozdravlja tovarniška delavka

Iva

PROBLEMI NASEGA ČASA

Vzgoja kanadskih petêrk

Po članku ameriškega časnikarja Fraziera Hunta v »Better Homes and Gardens«, (Des Moines, Iowa).

Ob svojem nedavnem petem obisku v mali francosko-kanadski vasici Callandru, ležeči v ljubki, gozdnati in z jezeri posejani pokrajini severnega dela Ontarijske pokrajine, sem skoraj celo uro opazoval pet malih, ljubkih peterk, pet ljubljenk vsega sveta. Globoko ganjen sem odšel od njih; videl sem jih bil nič manj ko dvajsetkrat, a vselej me je pogled nanje enako ganil. Vselej mi je ostal v srcu občutek, so da sem se bil tesno dotaknil nečesa čudovito lepega in pomembnega, kakor da ne bom nikoli mogel z okornimi besedami do konca izraziti čudovito skrivnost njihovega žitja.

Zdi se, da se komaj verjetna zgodba o Dionnskih peterkah ne bo nikoli končala. Pet malih sestric hitro in mirno stopa z ene razvojne stopnje v drugo. Čudežu tega mnogoštevilnega poroda je enaka samo še njihova krepka, normalna telesna rast, njej pa spet le njihov občudovanja vredni trajni duhovni razvoj.

Ko se je tisto ljubko majsko jutro pred tremi leti rodilo teh pet drobnih bitij, je bila možnost, da bi živele dalje ko nekaj minut, tako majhna, kakor je majhno razmerje ene proti bilijonu; z drugimi besedami, bilo ni prav nikake možnosti, kajti dotlej niso niti eni peterki živeli dalje ko četrt ure. Toda mati narava je dala tem prezgodaj rojenim bitjecem na pot instinktivno željo po življenju, prekaljeno v neštetih rodovih krepkih kmečkih prednikov, zraven pa tudi čisto nepokvarjeno kri. Tako jih je ohranila pri življenju.

In tako se jim je posrečilo, da so preživele tisto prvo, nemogočo uro. Tedaj je posegel v njihovo usodo genij v osebi neznatnega in neznanega podeželskega zdravnika. Ta zdravnik, ki se v njem spopolnujeta znanost in zdrava pamet, je najprej izvršil svojo dolžnost in je iztrgal iz smrtnih krempljev materino življenje, potlej je pa šele posvetil vso svojo pozornost petim drobnim svežnjem, ki so drug ob drugem ležali v koritu, v naglici izposojenem pri prvem sosedu. V tej skromni hišici naj bi se pa tedaj zgodil še večji čudež, kakor je bil že nenavadni porod. Dr. Allan Roy Dafoe in njegove pomočnice naj bi ohranili pri življenju tisto malo življensko iskrico, ki jo je bila vdihnila narava v ta majcena, drobna telesca. Ob koncu prvega tedna je namreč tehtalo vseh pet svežnjev komaj slabih 3700 gramov.

V prvi polovici njihovega življenja je bila zdravnikova naloga malodane samo v prizadevanju, da ohrani tem malim bitjem življenje. Ko so pa peterke preselili v zavetišče onstran ceste, nasproti njihove kmečke rojstne nišice, se je možnost okužitve z raznimi običajnimi otroškimi boleznimi zmanjšala za deset odstotkov. Tamkaj so živele deklice docela same zase; takoj ko so se zdravniki prepričali, da bodo ostale pri življenju, so uvedli v njihovo življenje strog in natančen življenski red.

Vse, kar je skupnega z vsakdanjim žitjem in bitjem peterk, je s skrbno natančnostjo urejeno. Dekletca dobivajo hrano vselej ob istem času. Točno na minuto jih okopljejo in spravijo spat, pazijo pa tudi, da opravijo tudi vse druge normalne potrebe v kar največjem redu. Malo, a izvrstno urejeno zavetišče, je odprto in pripravljeno nalašč zanje. Dvomim, da bi živel kdajkoli še kakšen strožji varuh zdravja, kakor je ta podeželski zdravnik, ki je tako na lepem postal svetovna znamenitost.

In tako se je teh pet malih ljubljenk vsega sveta po malem privadilo na red in točnost, ki mora biti podlaga za duhovno higieno in ki ni pač nič manj važen činitelj vsake telesne higiene.

Dobre navade lahko otrokom vcepimo s strogo rednostjo in z natančno razdelitvijo časa. Majhen otrok ni niti slab niti dober, eno ali drugo postane šele tedaj, ko se tega ali onega privadi. In človek se prav tako lahko privadi dobrih kakor slabih navad. Tako je bilo tudi pri teh petih sestricah: že od vsega začetka jim niso dali nikakšnih priložnosti, da bi se razvijale v napačno, slabo smer.

Ko Emilija nekega večera ni hotela in ni hotela zaspati in je venomer lezla iz posteljice, jo dežurna sestra ni oštela, tudi našeškala je ni, temveč jo je potrpežljivo devetnajstkrat potlačila nazaj v posteljico. Ko se je Emilija naveličala te jalove igre, je sama odnehala in zaspala. Ako bi jo telesno kaznovali, bi morda spravila vso hišo na noge in bi pri tem nekje na dnu srcu čutila nedoločno zadoščenje, ki bi jo najbrže napotilo, da bi drugič spet poskusila nagajati. Ako bi jo pa sestra vzela k sebi in zazibala v spanje, bi dekletce najbrže hotelo vsak večer poslušati uspavanke.

Ko nekega dne Yvonna ni hotela jesti grahove kaše, je ni nihče silil ali zmerjal. Ko je bila pa potlej že zgodaj popoldne lačna in je hotela že večerjati, so ji skrbno razložili, da je njena lakota le posledica tega, ker opoldne ni pojedla svojega kosilca. Ko je Anetta ugriznila Cecilijo v roko, je niso namlatili, temveč so jo samo zaprli v ‚tiho sobo', kjer je lahko sama premišljevala o neprijetnih posledicah svoje poredosti. V vsakem primeru kaznovanja so pa seveda poskrbeli, da je bila otrokom docela jasna vzročna zveza med dejanjem in posledicami.

Teh nekaj primerov sem povedal samo zato, da bi videli, kako vštric gresta pri razvoju teh čudovitih otrok disciplina in rednost. Čudo njihove telesne rasti ne bi bilo pač nikoli tako popolno, ako ne bi pri njihovem duševnem razvoju neprestano uporabljali ti dve kleni moči. Praktičen dokaz za to trditev vidimo pa lahko v petih vzornih primerih popolnega telesnega razvoja pri trehletnih otrocih.

Zdaj pride pa druga važna točka v napredovanju peterk: njihov duhovni razvoj. Zgled duhovnega razvoja peterk je prav tako pomemben in daljnosežen v svojem pomenu, kakor je bil važen pouk, ki ga je svetu dalo opazovanje njihovega telesnega razvoja.

Izkušena učiteljica, ki se je izučila v najboljšem kanadskem zavodu za vzgojo otrok, poučuje zdaj skupaj vseh pet sestric dopoldne in popoldne. Ta pouk je še preprostejši, kakor je pouk v otroških vrtcih; dekletca se zdaj uče skupnih igric, risanja, igranja in oblikovanja gline.

Rad bi znal z besedami opisati prijetni način, ki v njem vzgajajo teh pet čudovitih otrok. To pot najbrže v vsej zgodovini prvič vzgajajo pet mladih ljudi po docela znanstveni metodi; vsaka minuta njihovega dneva je smotrno urejena. Prvič sta se tukaj tesno zvezali znanost in srčna dobrota in učinke te zveze opazujejo zdaj s tesnobno natančnostjo.

Med seboj, do svojih strežnic, do staršev, bratov in sester, so peterke prijazne, obzirne in nežne. Z veseljem pomagajo druga drugi pri oblačenju ali pa pri raznih nalogah. Če se ena izmed njih rani, ali če se udari in dobi buško, stečejo vse štiri k njej in poljubljajo boleče mesto tako vneto, da bi svojo ubogo sestrico skoraj zadušile z objemi in ljubkovanjem.

Narobe pa, ako je ena izmed deklic poredna in ako jo pošljejo v ‚tiho sobo', je uboga grešnica deležna splošnega zaničevanja svojih sestric. Ta kazenska soba je sploh zelo učinkovita. Že od vsega začetka se je dr. Dafoe izogibal telesnim kaznim in je v peterkah vseeno vzgojil pet pridnih in poslušnih malih gospodičen. Petêrke so prav gotovo srečne, kolikor so pač otroci lahko srečni. Disciplina in smotrna ureditev časa, ki so se jima morale privaditi, so še povečale njihovo mirno srečo.

Njihovo vedenje do staršev in bratcev in sestric je še posebno zanimivo, neprisiljeno je in zelo ljubeznivo. Starši, bratci in sestre lahko po mili volji prihajajo v zavetišče in na igrišče v vas k svojim čudovitim sestricam. Le ako je kdo izmed njih prehlajen, ali če se pojavi v soseščini kakšna nalezljiva bolezen, ki bi jo lahko prenesli, ne smejo obiskati malih peterk.

Te čudovite male Dionnske sestrice stoje v svetu, ki jim prav za prav jemlje mir in domačnost, kajti one pripadajo vsemu svetu. Zato morajo imeti pa več potrpljenja, dobre volje in duševne moči, kakor kakršen koli povprečen človek. Njihov duh in njihov značaj morata biti oblikovana in prekaljena tako, da bodo peterke mogle pogumno in brez strahu stopiti v življenje, ki bo zanje najbrže vse prej ko lahko in preprosto.

*

Nedavno smo v nekem francoskem časopisu čitali, da je podobnost petih Dionnskih sestric še mnogo večja, kakor so doslej zdravniki mislili. Podobnost teh petih malih bitij je tolikšna, da utegne omajati celo nezmotljivo metodo antropologa Bertillona, saj so si prstni odtisi vseh petih peterk tolikanj podobni, da jih ni mogoče ločiti. Peterke nimajo pa samo na rokah enakih prstnih odtisov, temveč tudi na nogah.

Ušesa, ki so drugače pri dvojčkih najzanesljivejši pripomoček za razločevanje, so si pri peterkah podobna kakor jajce jajcu. Analiza krvi je pa dokazala, da pripadajo vse peterke isti krvni skupini.

Naposled so zdravniki le opazili eno posebno lastnost, ki moremo po njej zanesljivo ločiti eno izmed petih sestric. Mariji se namreč kodri vihajo v drugo smer kakor ostalim peterkam...

V resnici se docela druga drugo poznajo in ločijo samo peterke same. Le one se nikoli ne zmotijo in le one nikoli ne zamenjajo druga druge.

V Callandru poteka življenje peterkam mirno in zadovoljno med igrami in delom in med neštetimi obiski radovednežev.

Dve sto pedagogov in psihologov je nedavno obiskalo domek malih peterk. Po dolgem opazovanju so učeni možakarji ugotovili, da je Yvonna najbolj ‚čustvena', Anetta najbolj ‚umstvena', Cecilija najbolj ‚podjetna', Emilija najbolj ‚naravna' in Marija najbolj ‚razburljiva'.

Na vse te duhovite ugotovitve je pa doktor Dafoe nekam rezko odvrnil: »Nič drugačne niso kakor vsi otroci na svetu!« (n)

Pomen spanja

Tretjino svojega življenja prespimo. Ako torej živimo pet in sedemdeset let, preživimo celih pet in dvajset let v nezavednem stanju. Vseeno pa o spanju prav malo vemo. Šele v zadnjem času je začela znanost odkrivati skrivnosti te uganke.

Zdravniki trdijo, da se moderni bič človeštva — nespečnost — vsak dan bolj širi. Izračunali so, da boleha samo na Angleškem za to boleznijo okrog 1,500.000 ljudi, to posebno v severnih industrijskih pokrajinah.

O spanju je razširjenih mnogo fantastičnih ugibanj, dosti več, kakor jih more priznati zdravniška znanost. O spanju poznamo tudi nešteto teorij.

Vzemimo, na primer, dva tipična mestna prebivalca. Prvi se z iskrenim občutkom zadovoljstva hvali, da je preteklo noč spal kakor ubit, Drugi, s črnimi podočniki pa ves nemiren toži, da že več noči ni niti očesa zatisnil. Oba sta prepričana o tem, kar pripovedujeta, a oba se motita.

Leta 1927 je dr. Erih Gutmann po temeljitem in dolgotrajnem proučevanju napisal zgodovinsko tezo o spanju. Motnje v spanju je proučeval pri svojih pacientih. Ugotovil je, da duševno zdravi moški in ženske z mirno naravo spe, ‚kakor bi jih kdo ubil'.

V istem času je pa dr. Harry M. Johnson z ohijske unverze končal svoja šestletna raziskovanja o spanju. S pomočjo kinematografskih posnetkov se mu je posrečilo dokazati, da se v spanju povprečen človek 35krat v osmih urah obrne, pretegne ali pa kako drugače spremeni svojo lego. Ta zdravnik je pa dokazal, da je trdno in nepremično spanje dokaz resnih notranjih motenj.

Opazujte človeka, ki boleha za nespečnostjo. Prepričan je, da nikoli niti za trenutek ne zaspi. Govore celo o takšnih ljudeh, ki niso spali že leta in leta, nekateri med njimi celo dvajset let ne. V resnici je pa dokazani maksimum popolne nespečnosti največ 231 ur, ali deset dni. Nad to mejo spanje ni več potrebno. Tedaj nastopijo namreč duševne motnje in smrt.

»Spanje,« je dejal John Vesley, ki je zelo malo spal, »je mamilo.« Napoleon, Edison, Dumas in mnogi drugi slavni možje so kaj malo spali. Znali so namreč ‚na hitro' spati. Deset minut dremanja je bilo zanje prav tako blagodejnih, kakor sta za nas navadne ljudi dve uri spanja.

Edisonovi življenjepisci pripovedujejo, kako je ta izumitelj lahko hitro zaspal v svoj delovni sobi in kako se je čez deset minut svež in čil prebudil. Danes je že znano, da ostanejo žrtve nespečnosti zdrave in sveže zato, ker so se naučile ‚na hitro' spati. Danes imamo pa tudi že genialno sestavljeno uro in ta točno zabeleži čas, ki v njem pacient ne spi. Ta priprava je postala prvi pripomoček za zdravljenje nespečnosti, ki je pa večjidel le strah pred nespečnostjo. Ko se pacient s pomočjo ure prepriča, da je dovolj dolgo spal, se navadno pomiri.

Dr. Glanville Geedings, neki drugi strokovnjak na tem polju, trdi pa, da opazovalec ne more točno dognati, ali človek v določenem trenutku spi ali bedi. Prav tako pojma ‚spanje' in ‚bedenje' človeka, ki ju znanstveno pojmuje, ne moreta zadovoljiti.

Nespečnost sama po sebi ni bolezen. Tisoči in tisoči ljudi si s to fiksno idejo zastrupljajo življenje. Nespečnost je samo simptom. Največji sovražnik spanja so skrbi. Strah prav tako slabo vpliva na spanje. Če se že vnaprej bojite, da ne boste mogli zaspati, prav gotovo ne boste spali.

Sovraštvo, ljubezen, žalost, velik telesni napor, prepoln želodec — vse to spanec preganja. Lord Horder je dejal na neki seji Angleškega zdravniškega društva, da lahko med glavne vzroke nespečnosti prištevamo slabo vest.

Nápak misli tisti, ki meni, da mora po nekaj neprespanih noči dolgo in trdo spati in da utegne samo tako nadoknaditi izgubljeno spanje. Normalno spanje ene same noči zadošča, da z njim nadomestimo bedenje več noči. Devet ur spanja prav lahko zabriše posledice šestdeseturne nespečnosti. Preveč spanja pa človeku prav tako škoduje kakor preveč jedi.

Nikoli točno ne vemo, kdaj smo zaspali. Znanost nam pa to danes že lahko pojasni. V spanje se ne pogrezamo postopno, temveč v spanje kar ‚pademo'. Po eni uri se pogreznemo v največjo globino nezavesti; zdravniki jo imenujejo ‚komo'. Čez dve uri se prebudimo iz nje in v petih nadaljnih urah postopoma prehajamo v budno stanje, seveda skozi podzavestno stanje, ki ga pa lahko prekinemo.

V prvih dveh urah je spanje najboljše. V tem času se človeku nič ne sanja. Ko pričnemo spati, se naše oči obrnejo navzgor, očesi se oddaljita drugo od drugega, zenice se raztegnejo, krvni pritisk se zmanjša, a srce utripa počasneje. V krvi je manj alkalijev, strupi v telesu se izločajo in ‚življenjska baterija' se polni za prihodnji dan.

Kaj se pa godi v spanju z našim fizičnim ‚jazom'? Ko smo že pri tem vprašanju, vas morda utegne zanimati zgodba o nekem tovarnarju žimnic, Simsonu, ki je tudi bolehal za nespečnostjo. Izdal je mnogo denarja, da bi ozdravel, a zaman. Nekega dne se je pa domislil, da bi kazalo izumiti pripomoček za spanje, ki naj bi bil v zvezi z dobro žimnico. Naprosil je doktorja Johnsona, naj prične raziskovanje v to smer, in mu je za začetek dal na razpolago 5000 funtov (dober milijon dinarjev). Dr. Johnson je pričel svoje preizkušanje v zavodu za industrijsko raziskovanje v Pittsburgu. Sestavil je posebno posteljo; pri vzmetih na žimnicah so bili pritrjeni električni ‚živci', držeči v pripravo za registriranje. Nad človekom, ki je spal na tej postelji, je bila pritrjena nevidna avtomatska filmska kamera. Doktor Johnson je šest let delal poskuse s to posteljo. Naredil je 2,500.000 poskusov s 160 pacienti. Izvršil je okrog 20.000 fotografskih posnetkov svojih bolnikov v raznih legah in položajih. Na koncu je doktor Johnson vsa svoja opazovanja uredil in klasificiral.

Ugotovil je, da normalno speči človek ne ostane dolgo v eni legi. Povprečno spremeni svojo lego v postelji 35krat v eni noči, najmanj pa 20krat, a največ 60krat. Dognal je tudi, da je popolna nespečnost znamenje bolezni, lakote, prepolnega želodca, razburjenja, skratka vsega, kar ustvarja utrujenost in duševno potrtost. Pomanjkanje gibanja v spanju je posledica izčrpanosti in utrujenosti, večkrat so pa temu krivi tudi preozka postelja, pomanjkanje svežega zraka in pretopla odeja. Doktor Johnson ni pa pri nobenem primeru opazil popolne negibnosti, ki bi bilo v njej telo tako nepremično kakor pri omedlevici.

Zdravnik je opazil, da otroci mnogo bolj nemirno spe kakor odrasli ljudje. Stari ljudje precej mirno spe. Ljudje, ki telesno delajo, morajo bolj počivati kakor ljudje, ki duševno delajo. Ženske spe za 30% več kakor moški.

»Način kako človek spi, spada k njegovi karakteristiki,« meni dr. Johnson, »in je za spoznanje osebnosti prav tako važen kakor telesna moč, hitrost, točnost in podobne lastnosti.«

Spanje ima tri namene: počitek, izmenjavo snovi v telesu in ono, kar psihologi imenujejo regresijo, t. j. pogreznjenje v kraljestvo sanj, kjer se človek duševno zbere in nabere dovolj moči za prihodnji dan.

Vsi sanjamo. Tisti, ki se tega ne zavedajo, ne sanjajo dovolj živo, da bi sanje prekinjale njihovo spanje. Ljudem, ki so živeli posebno bogato duševno življenje, na primer Napoleon ali Edison, sanje niso bile potrebne, kajti njihovo življenje jim je dajalo dovolj snovi, ki o njej mi navadni smrtniki samo sanjamo. Tem ljudem sta zadoščali samo tisti dve prvi uri spanja, ki sta najizdatnejši.

Kolikor manj srečni in zadovoljni smo v resničnem življenju, toliko živeje sanjamo. Razočaran človek sanja kar venomer, podnevi in ponoči, kajti njemu je potrebna večja količina sanj, da lahko vzdrži v življenju, ki se mu zdi brez sanj pusto in dolgočasno. Takšen človek dolgo, a slabo spi.

Mirni in srečni ljudje, ki imajo primerno delo, ki vedo, kaj hočejo, in česa si žele, navadno dobro spe.

Ako nimate prijetnega dela, ako se s svojimi bližnjimi dobro ne razumete, ako vidite samo dolgočasnost in zoprnost življenja, ne pa tudi njegove dobre strani, ako se nečesa bojite, potlej se zatekate k sanjam in zamahnete z roko: »Ah, vsaj sanje mi bodo ostale,« in ostanete v postelji, kakor dolgo pač morete.

Pozneje je dr. Hersey s pensilvanske univerze dognal, da ima vsak človek svoj čas čustvene energije in ta čas traja lahko od enega tedna do treh mesecev, povprečno pa traja 4 do 5 tednov. Dobra in slaba volja se spreminja v določenih razdobjih; utegnemo jih opazovati na sebi tako, da si vsak dan zapišemo, ali smo ga preživeli v dobri ali slabi volje. Kadar smo slabe volje, moramo spati nekoliko dalje kakor po navadi.

Naposled naj vam povem še en nasvet za dobro spanje, ki se boste v njem res sprostili in spočili: v spalnici naj bo vedno svež zrak, odeja naj bo topla, a lahka, pred spanjem izpijte skodelico toplega mleka in lezite v posteljo z mirnimi mislimi.

Ne delajte preveč! Skušajte se navaditi, da boste tudi podnevi kakih pet minut zaspali, kajti to nenavadno dobro učinkuje na nočno spanje.

In ne pozabite: deset minut spanja pogosto več zaleže kakor nekoliko ur dremanja! (»Výběr«, Zlin)

PAZITE NA SVOJE ČUTE!

Ali so vaši čuti v redu?

Ako ne veste zanesljivo, se lahko prepričate po spodnjih preizkušnjah. Vsak odgovor šteje eno točko, toda le tedaj, če se ujema s spodaj natisnjenimi odgovori. Pričnemo torej pri najvažnejšem čutu, pri vidu:

Vid

1. Ali lahko preberete napis ‚Družinskega tednika' iz daljave osmih metrov?
2. Ali lahko upirate oči v jarko električno luč?

Vonj

1. Ali razločite razne parfume?
2. Ali vam dolgo ostane v spominu vonj, ki ste ga nekoč duhali, in ali ga spoznate, ako ga vnovič zaduhate?

Sluh

1. Ali čutite, ako kdo nápak póje?
2. Ali še slišite tiktakanje ure iz daljave treh metrov?

Tip

1. Zaprite oči in na slepo raztresite po mizi kosce belega papirja; nekateri izmed teh koscev naj bodo docela prazni, drugi naj bodo pa popisani. Ali ob dotiku s prsti doženete, kateri papirji so prazni in kateri popisani?
2. Natrite si notranjost roke, torej prste in dlan, s kakšno mastno kremo, na primer z vazelinom ali z lanolinom, ali pa z milnico. Stegnjeno roko počasi približujte listu papirja. Takoj ko se ga boste dotaknili, roko dvignite. Ali je na papirju res samo ena sled masti, ali jih je več?

Okus

1. Zaprite oči in pokusite najprej nekaj požirkov belega vina, potlej pa nekaj požirkov rdečega vina, ki je pa po kakovosti precej podobno belemu vinu. Ali se pri pokušanju vina lahko zmotite in ne veste, katero vino ste pravkar pokusili?
2. Ali se vam zdi, da ima vsaka voda enak okus?

PRIMERJAJTE SVOJE ODGOVORE Z NAŠIMI:

Vid: 1. Da, 2. Da.
Vonj: 1. Da, 2. Da.
Sluh: 1. Da, 2. Da.
Tip: 1. Da, 2. Da.
Okus: 1. Ne, 2. Ne.

Ako ste dosegli manj kakor pet točk, le budno pazite na svoje čute, kajti prav gotovo niso dovolj občutljivi. Ako ste dosegli vsoto točk med 5 in 8, so vaši čuti dovolj ostri. Ako ste pa dosegli celo več ko 8 točk, vas je mati narava obdarovala s posebno ostrimi čuti. (»Paris-Soir«)

Bogastvo prekmorskih narodov*

	Povprečna letna produkcija v letih 1932—1936 (v kilah na prebivalca)									Živina (glav na 100 preb.)		
	Žito	Krompir	Sladkor	Petrolej	Črni premog	Rjavi premog	Železna ruda	Surovo železo	Jeklo	Celuloza	Govedo	Prašiči	Ovce
Združene države	732	81	12	1036	3212	—	220	150	240	34	55	35	42
Japonska (brez Koreje in Formoze)	209	18	2	3	508	2	5	24	56	5	2	1	—

* V izpopolnilo naše razpredelnice o bogastvu evropskih narodov, priobčene v št. 45 z dne 11. novembra 1937. Kogar zanima gospodarski razvoj sveta, naj si gornjo razpredelnico izreže in jo prilepi pod razpredelnico v št. 45, da bo imel popolnejši pregled.

Naš novi roman

PO TRNJEVI POTI

Po nemškem izvirniku priredila K. K.

14. nadaljevanje

»Vse bi naredila, da bi teti pomagala, vse, samo tega ne, samo tega ne!«

»Vse bi naredila? To je samo prazno besedičenje!« je vzrojila Minka. »Kaj pa vendar hočeš narediti? Kvečjemu iskati kakšno službo! In od tega bi bila sita komaj ti sama, na druge ne bi prišlo prav nič. In kaj lahko postaneš? Kakšna plačana bolniška strežnica!«

»Če pa n o č e m, teta!« je zdajci vzkliknila mladenka. »Povem ti, da nočem!«

»In zakaj ne?«

»Ker ga ne morem ljubiti.«

»No, saj tega tudi nihče ne zahteva! Ali je mar to vse? To je iz mode, da veš! To je že kar smešno, posebno še na tvojem mestu!«

Julija se je z razprtimi očmi počasi obrnila k teti Fridi. Vsaj ona še mora vendar zavzeti zanjo, mora jo razumeti, saj je ona tudi ostala zvesta svojemu ljubemu in je odklonila vsakega drugega še potlej, ko so se že vsi obrnili od nje.

»Pomagaj mi!« so prosili njeni pogledi.

Toda hitro je pobesila trepalnice. Iz široko razprtih svetlikajočih se vročičnih bolničinih oči je v njeno srce prodirala prošnja, tesnobna vroča prošnja.

»O, ko bi se mogla odločiti za to!« je brala v tem pogledu.

Mladenka se je tedaj malone z zaničevanjem obrnila in odšla. In zdaj je s prekrižanimi rokami sedela v svoji tesni sobici. Kaj se bo zgodilo, ji ni bilo prav jasno, samo to je vedela, da ji bo pomagal on, da bo vendar, vendar že prišel na dan z besedo:

»Nikar je ne mučite! Ona je moja — moja za zmerom!«

Ko bi vsaj že prišel! Kako dolgo ga danes ni!

V njeno sobo je pridušeno udarjal rezki Minkin glas. Govorila je zelo glasno in razburjeno, kajti njen glas se je slišal prav do podstrešja. Ta snubitev je prišla kakor blisk in je postavila vse na glavo. Zdajci so spodaj zaloputnila vrata in Minka je smuknila po hodniku. Njenih korakov ni bilo slišati, razločno se je pa slišalo njeno jezno godrnjanje. Potlej je vse utihnilo.

Mladenka se je nazadnje spomnila, da bolnica še ni dobila juhe, zato je pohitela, da bi ji jo prinesla. Teta Frida je z vročo glavo ležala na blazini in ni hotela jesti. Nevoljno je odrinila Julijino roko.

»Pojdi! Tak pojdi vendar!« je rekla. »Ničesar več ne maram videti ne slišati. Samo nekaj si še želim — smrti. Tako rada bi umrla!«

Julija se ni upala ziniti niti tolažilne besede. Zdaj je namreč vedela, da se tudi teta jezi nanjo, ker ni zgrabila prve lepe priložnosti, da bi odšla iz hiše. Stopila je na hodnik in pogledala po dvorišču, ali morebiti že prihaja on, ki naj bi se zavzel zanjo. Toda zasneženo dvorišče je bilo pusto in v vsej hiši je vladala mrtvaška tišina. Gospa Minka je gotovo legla. Julija ni pomnila, da bi jo že kdaj videla tako razburjeno in jezno. Le zakaj ji je toliko do tega, ali se ona, Julija, omoži bogato ali ne?

Pred dekletovimi očmi je potlej vstal bledi in upadli obraz moža, ki jo je želel imeti za ženo. Te črte, tako pepelnatosive, tako prozorne, tako mrliškobolne! In zdajci jo je po vsem životu pretresel mraz in v njej se je zbudil odpor.

Da bi že vsaj Mirko prišel!

In zdajci je slišala, kako je spodaj čisto nalahno zazvonil zvonec. Tako je navadno pozvonil on, kadar se mu je zdelo, da njegova mati spi. Hlastno je stekla dol po stopnicah in po hodniku v čakalnico. Mirko je bil pravkar odložil svoj plašč in se je komaj ozrl na Julijo, ki mu je šla naproti, bleda in s krčevito stisnjenimi rokami.

»Mirko,« je začela in ker se je v njegovi bližini čutila tako na varnem, jo je minil dotedanji s težavo ohranjeni mir. »Mirko, poleti je bilo, ko si mi dejal, da bom pri tebi našla zavetje, če bi mi kdo hotel kaj žalega. Zato te zdaj prosim, pomagaj mi!«

»Pojdi, Julija, tukaj je mraz!« ji je mirno odgovoril in je šel naprej v svojo sobo. »Seveda ti bom pomagal, če potrebuješ pomoči. Torej kaj se je zgodilo? Ali so te že spet ošteli, ali si morebiti razbila kakšno staro vazo moje matere, ali kaj se je prav za prav tako groznega pripetilo?«

Pri teh besedah je vzel iz suknjiča zdravniško slušalko in torbico z obvezo, se zleknil pred delovno mizo v naslanjač in je smeje se potegnil še Juliji stol zraven sebe.

»No?« je potlej vprašal.

Julija ga je nepremično gledala v obraz in zdelo si ji je, da je danes nekam drugačen kakor sicer. Mnogo resnejši in vendar precej spremenjen. Poznala je trzanje na njegovih licih. Takšen je bil vselej, kadar se je kaj godilo v njegovi notranjosti. Ah, in ona bi na vsem svetu hotela gledati samo ta njegov obraz!

»No?« je vprašal še enkrat.

»Dopovej svoji materi in teti, da se z gospodom Norbanom za nič na svetu ne poročim!« je tedaj hlastno vzkliknila.

Mirko se je obrnil in zastrmel vanjo.

»Julija! Ko bi te ne poznal kot mirno in pametno dekle, bi mislil, da v tvoji glavi ni vse v redu. A tega si vendar ne morem misliti.«

»Zato si pa drugi mislijo. Gospa Norbanova je bila danes pri tvoji materi in jo je v sinovem imenu prosila za mojo roko.«

Mirko se je nejeverno zasmejal. Ko je pa videl bolestni izraz na njenem resnem obrazu, je sunkovito vstal in vzkliknil:

»Saj to je abotno! Blazno je! Tak pomiri se, Julija, saj sem še jaz tukaj. Glej, mati prihaja. Nič se ne boj, bo že vse spet dobro!«

Ko je gospa Minka uzrla mladenko, jo je kar vrglo nazaj.

»No, upam, da si ji vsaj ti dopovedal,« je jezno vzkliknila.

»Seveda sem ji dopovedal. Rekel sem ji, da bi se mi nesramno zdelo, če bi se samo zaradi bogastva poročila z živim mrtvecem. Na srečo pa dekle nima takšnih namenov.«

Govoril je zelo mirno, preložil je nekaj knjig z ene strani pisalne mize na drugo in je nadaljeval:

»Sam pojdem h gospe Norbanovi in se ji bom za ponudbo prav lepo zahvalil in ji bom omenil, da sem njenega sina še nadalje pripravljen zdraviti, a ne tukaj, ampak na njenem domu. In če si sin želi tovarišice in strežnice, naj pošlje samo oglas v kateri koli časopis, pa jih bo dobil na stotine. Tako bo prav na obe strani. Ali imaš še kaj pripomniti, mati?«

Ne, gospa Minka ni imela ničesar pripomniti in svojega mnenja tudi ne bi mogla izreči, tudi če bi bila hotela, kajti sinov jedrnati odgovor ji je bil zadrgnil grlo. Nemo je odšla iz sobe in nekaj trenutkov nato ni bilo zunaj slišati drugega ko loputanje z vrati.

Potlej se je zaslišalo lahno ihtenje. Julija si je z rokami zakrila obraz in med nervoznim drgetanjem je v raztrganih stavkih jecljala nerazumljive besede. Ni se mogla premagati. Mirko je še nikoli ni videl jokati, razen takrat ko je bila še otrok. Zato ga je ta izbruh globokega notranjega pretresljaja zadel toliko bolj v živo. Sklonil se je k njej, da bi bolje razumel, kaj jeclja, da bi zvedel, kaj jo še teži. Ganilo ga je sestrsko zaupanje, ki jo je pripeljalo k njemu. Nežno ji je dvignil kodrasto glavico in jo je tolažeče pobožal po mehkih laseh.

»Julija,« je zaprosil, »potolaži se vendar! Stvar je zdaj pri kraju. Poglej, v vsakem človeku tiči lep del sebičnosti. In v ubogem bolniku, ki bi te rad imel za ženo, je ta sebičnost toliko večja. Ne smeš mu tega šteti v zlo. Njegova mati ga je pač razvadila. Navajen je bil, da je zmerom dobil vse, kar si je bil zaželel. Toda to pot njegova volja ne sme zmagati, kajti svoje male tovarišice ne mislim žrtvovati njegovi sebičnosti.«

Izpod mladenkinih trepalnic so še zmerom vrele solze. Strah jo je bilo tega, kar naj bi zdaj prišlo, strah jo je bilo večnega zapostavljanja in življenja, ki bo moralo biti po tem doživetju še brezupnejše ko prej. In hrepenenje po zatišju, po nežnosti, po ljubezni, po človeku, ki bi jo razumel, jo je tisti trenutek docela premoglo. Dvignila je svoj objokani obraz, sklenila roke in njene ustnice so se nemo pregibale. Mirko je nastavil uho čisto k njenim ustom, da bi razumel njeno pritajeno šepetanje, in tedaj je natanko slišal, kaj je hotela in v strahu se mu je hotelo ustaviti srce.

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

»O, nikar me ne puščaj več tako same, tako strašno same! Mirko, reci vendar že, da si ti... da sva midva... da sva...«

Ni ji dal dogovoriti.

»Julija,« je rekel glasno in vstal. »Julija, bodi vendar pametna!«

In ko je Juliji v tem trenutku planila v obraz rdečica sramu, jo je potegnil k sebi in ji s tresočim se glasom dejal:

»Julija, moja uboga mala sestrica, saj te nisem zapustil in te tudi nikoli ne bom. In da boš vedela, kako te ima tvoj stari tovariš iz otroških let rad, ti bom nekaj zaupal. No, stopi sem in in sedi tu zraven mene...«

In potegnil jo je poleg sebe na divan.

»Zaupal ti bom nekaj, kar bi si pred kratkim komaj upal priznati, nekaj, česar še včeraj ne bi verjel in česar ne bi mogel povedati nikomur drugemu razen tebi, moji mali prijateljici, Julija... veš...

Iznenada se mu je zataknilo. Protistrup, ki ga je hotel vbrizgniti v to razbolelo srce, je bil strašen, a bil bi učinkovit. Toda beseda mu ni hotela iz grla, čeprav si je dejal, da je to edino, kar bo pomagalo. Potem je pa odločno vstal in se ustopil pred mladenko, ki je z zmedenim nasmehom okoli ustnic sedela na divanu kakor kip.

»Julija, zaljubljen sem in šele od davi vem, da me tudi ona ljubi. Vem, da boš... da boš ti... da boš tudi ti imela Zinko rada kakor svojo sestro, ko bo moja žena...«

Da bo to tako delovalo, ni mislil. Julija je zastrmela vanj z okamenelim obrazom in na uho mu je udaril tako pretresljiv in bolesten krik, da bridkejšega še nikoli ni slišal.

»Ne!« je vzkliknila. »Ne, ne govori tega! Ne, Zinka že ne! Za božjo voljo, reci, da to ni res!«

V strahu in boli je padla predenj na kolena. Nikoli ne bi bil mislil, da je v tem plahem dekletu toliko divje strasti, goreče v njenih velikih temnih očeh, zveneče iz njenega glasu in govoreče iz drhtenja njenih rok.

»Julija!« je vzkliknil nejevoljno in odstopil za korak.

Deklica ni vstala.

»Mirko, prosim te! Ne smeš... Zinka ne more... saj ne veš... O Bog, saj to ne more biti res!«

Tedaj jo je neka roka trdo prijela in jo dvignila kvišku.

»Ali si res čisto pozabila, kaj se spodobi in kaj ne?« je vzkliknila gospa Minka, ki je bila zaslišala mladenkin krik prav na hodnik. »Sram te bodi! Pri nas se dekleta ne mečejo fantom kar same okoli vratu. Si razumela?«

Mladenka se je opotekla in roke so ji nemočno omahnile ob životu. Bilo ji je, kakor bi se bila zdramila iz groznih sanj v strašnejšo bodočnost. Gospa Minka je pa povzela:

»Sram te bodi! Sicer sem pa že zdavnaj mislila, da si v Mirka zatreskana, samo reči nisem hotela!«

S temi besedami je hotela prijeti dekle za roko in jo odvesti ven, toda zgrabila je v prazno. Julija je omedlela. Mirko jo je hitro dvignil in je nezavestno položil na divan.

»Bog nebeški!« je vzkliknila Minka. »Kolikokrat sem ti rekla, da tiči v tem dekletu nekaj strašno prostaškega!«

»Mati!« je vzkliknil razburjeno sin, skušaje onesveščenko položiti na divan. »Ko bi ne vedel, da ne misliš tako hudobno, kakor se zdi, bi moral pri tebi znoreti! Bodi tako dobra in prinesi kozarec vina, tamle na mizi je pa eter.«

»Kajpak,« je godrnjala, medtem ko je počasi prinašala zahtevane stvari. »Njena mati je prav tako naredila in jabolko nikoli ne pade daleč od drevesa. Vesela sem samo, da zdaj vem, da se imata rada, namreč ti in Zinka — to mi bo vsaj v tolažbo na stara leta. Se je že zdramila,« je pristavila.

Res se je Julija počasi vzravnala. Z nemim gibom je odklonila roko in doktorjevo spremstvo, potem je pa opotekajoče odšla proti vratom. Okoli ustnic se ji je začrtal čuden nasmeh.

Zgoraj je tiho legla v posteljo. Ni se popolnoma zavedela, kaj je naredila, samo to je čutila, da je v njej in okoli nje vse drugačno. Prijela se je za svoje bolno srce, in se je spet nasmehnila. Nikogar ni bilo, da bi pogledal, kako ji je. In kdo naj bi tudi prišel?

Lep čas je že potekel, odkar je odšla Julija bleda in tresoča se gor po stopnicah, ko je teta Frida poslala svojo služkinjo dol v Minkino sobo. Tamkaj je v kotu pri zelenkasti peči na blazini slonela lepa plavolaska in z bleščečimi sinjimi očmi gledala moža, ki je držal njeno roko in jo strastno poljubljal.

»Torej, Zinka, ko se boste vrnili z juga,« je pravkar dejal, »potem bom že smel stopiti pred vašega očeta?«

»Da,« je pritrdila. »Želim, da bi oče vsaj enkrat še s pravim užitkom potoval, kajti če bi vedel, da zadnjikrat potuje v moji družbi, bi mu božanska Nica ostala za večno v otožnem spominu. Toda,« je pristavila in mu smeje se zagrozila s svojim vitkim kazalcem, »ne smete biti nestrpni!«

»Tako dolgo bom čakal na vas, kakor želite. Tako sem vam hvaležen, da ste mi posvetili vsaj to uro!«

Zinka ga je zavzeto pogledala. Bilo ji je čisto prav, da ni vztrajal na tem, da bi jo že danes zasnubil pri očetu, kajti še enkrat je hotela po mili volji uživati svojo prostost. Nikakor si pa ni predstavljala, da bo šlo tako lahko. In mladi doktor ni niti poskušal, da bi svojo srečo že zdaj nepreklicno priklenil nase z zlatim prstanom in z zaroko. Tako trdno in tiho je sedel tu pred njo kakor mož, ki je že dolga leta poročen in ki mu čela prav nič ne mrači skrb, da bi utegnil ljubljeno bitje izgubiti.

»Ali niste prav nič ljubosumni?« ga je podražila.

»Ljubosumen? Ne! Zmerom sem mislil, da je ljubosumnost žaljiva za tistega, ki ga ljubimo. Ljubosumnost je samo pomanjkanje zaupanja.«

Ugriznila se je s svojimi belimi zobmi v ustnice, potem se je pa zasmejala.

In prav tedaj je z zmedenim obrazom planila v sobo Fridina služkinja.

»Gospod doktor, prosim pojdite hitro gor, Julija je bolna! Neprestano blede o svojem bratu, ki ga sploh ni tukaj!«

Mladi mož se je sunkovito zravnal in je planil ven, ne da bi se bil oprostil pri Zinki.

»Kaj je pa z Julijo in s Frickom?« je vprašala Zinka in je nemirno stopila h gospe Minki, ki je kakor kip sedela na divanu pri mizi. Tako je bila videti zatopljena v svoje knjige, kakor da okoli sebe ničesar ne vidi in ne sliši.

»Ne vem, dušica!« je presrečna odgovorila bodoča tašča. »Najbrže se ji blede. Že po kosilu se ni nič kaj dobro počutila.«

Zinka ni bila pri volji, da bi s staro damo napeljala pogovor. Molče je hodila po sobi sem in tja.

Zdajci se je Mirko vrnil.

»Zelo je bolna,« se je obrnil k materi. »Mislim, da ima vnetje možganov. Prosil bi te, da bi popazila nanjo, dokler ne bom dobil strežnice.«

»Ali se nič ne zave?« je vprašala Zinka.

»Na žalost nič!«

In ko je njegova mati odšla, je svojo zaročenko objel in ji je resno pogledal v oči.

»Pojdi zdaj, spremil te bom domov. Potem moram spet k bolnici. Toda poprej se moram še od tebe posloviti. Na svidenje, sreča moja!«

Tedaj jo je prvič poljubil in oči so se mu zameglile od sreče.

Pred Krautnerjevimi hišnimi vrati jo je prijel za njen lepi obraz in jo je nežno pobožal po licih.

»Daj Bog, da bi te kmalu spet videl!« je vzdihnil. Nato se je odtrgal od nje in bolj stekel kakor odšel.

— — — — — — — — —

Gori v mali bolniški sobici se je v vročičnih prividih pogovarjala Julija s svojim bratom.

»Ah, Fricko, midva...!« je vzdihnila, ravno ko je doktor spet vstopil. »Ah, Fricko, midva!... Toda ti boš pozabil, ker si fant, in tudi neprimerno več imaš, toda jaz — jaz imam samo eno...«

(Dalje prihodnjič)

Vsak
nima toliko denarja, da more potovati v kopališče
Toda vsakdo
bi moral dati za zdravje letno 100 — 150 dinarjev in piti mesec dni mesto druge vode samo našo znamenito:
Radenski zdravilni vrelec
onega z rdečimi srci iz
Radenskega zdravilnega kopališča Slatina Radenci
(pri Mariboru)
Zahtevajte gratis prospekte!

Humor

Preizkušnja

Bodoča tašča, vsa žareča od sreče: »Peter, danes je Ančka sama pripravila kosilo. Včeraj je namreč v gospodinjski šoli dobila diplomo, pravi pergament z velikim pečatom. No, ugani torej, kaj ješ!«

Ženin nekaj časa brska po jedi in posreči se mu tudi košček čudovite neznane jedi prežvečiti; naposled meni previdno: »Morda jem diplomo?«

Prehudo zdravilo

Že spet kašljaš! Tega se moraš odvaditi! Utrdi se, kakor sem se utrdil jaz. Zjutraj stopi najprej pod ledenomrzlo prho, potlej vadi pol ure pri odprtem oknu telovadne vaje, nato pa spij namesto zajtrka kozarec tople vode in pojdi v pisarno.«

»Eh, veš kaj, če je stvar takšna, pa že rajši malo kašljam!«

Občudovanje

»Kadar gledam vaše slike, strmim in se čudim.«

»Čudite se, kako to delam, kajne?«

»Ah, kaj še, z a k a j to delate!«

Med otroki

»Veš kaj, Milka, pojdimo se kaj igrat, na primer živalski vrt!«

»Kako pa?«

»Tako kakor v resnici, jaz bom opica, ti me boš pa pitala s svojim kolačem!«

Kratkovidni zaročenec

Metka in Minka gresta v kavarno. Za sosednjo mizo sedi mlad gospodič. Komaj dekleti sedeta, že prične tujec mežikati Metki in skuša tudi na druge načine zbuditi njeno pozornost.

»Nesramnost,« se obregne Minka, »povej vendar tistemu golobradcu, kar mu gre!«

»Le pusti ga,« jo miri Metka.

»Ali ga morda poznaš?«

»Pa še dobro, to je moj zaročenec.«

»Tvoj zaročenec?«

Metka vzdihne: »Da, zelo kratkoviden je in zdaj me ima za kakšno tuje dekle.«

Usodna pomota

»Kje vendar si staknil buško nad levim očesom?«

»Ali se spominjaš ljubke mlade dame, ki sva o njej mislila, da je vdova?«

»In?«

»Ni bila vdova.«

Umetnost

»Ljubi prijatelj, po mojem mnenju je ni na svetu stvari, ki je človek s potrpljenjem ne bi mogel narediti.«

»Tako, potlej pa poskusite kdaj spraviti zobno pasto nazaj v tubo, ko ste je preveč iztisnili!«

Času primerno

»Ali se ne bojiš, da bi na cesti srečal kakšnega svojih upnikov?«

»Kaj še, oni hodijo peš, jaz se pa vozim v avtu.«

Možno

Pri fiziki razlaga profesor učencem, kako nastane kratek stik: »Hotel sem prižgati luč, a ni hotela goreti. Spet hočem prižgati in spet ne gori. Ali mi kdo izmed vas zna povedati, zakaj luč noče in noče goreti?«

Matjažev Jožek vzdigne roko in meni modro: »Najbrže računa za elektriko še niste plačali, gospod profesor!«

Še ena škotska

Dva Škota se peljeta v avtobusu. Na neki postaji vstopi ljubka mlada gospodična.

»Poglej no onole mucko,« meni eden izmed Škotov. »Ali bi jo ogovorila?«

»Seveda, toda počakajva, da prej plača vozni listek,« mu svetuje prijatelj.

Osveta

Ona: »Ali že veš, v hrast, ki sva se pod njim zaročila, je udarila strela!«

On: »Prav se mu je zgodilo!«

Najnovejša škotska

Škot se je hotel poročiti, pa ni našel primerne neveste. Prva se mu je zdela prenečimrna, druga potratna, tretja premalo lepa. Že je skoraj obupal, tedaj je pa spoznal dekle, ki se mu je zdelo lepo, pa tudi dovolj varčno. Vendar se je hotel še natančneje prepričati. Vprašal jo je torej:

»Ali kdaj zvečer v postelji čitate?«

»Samo pri mesečini,« je odgovorilo vzorno dekle.

Drugi dan so praznovali poroko.

Ljubljeni glas

(Nadaljevanje s 4. strani)

Počasi je vstal, se skrbno oblekel z razburjenim občutkom, da je to poslednjič, stopil pred zrcalo in zastrmel v bledi obraz, ki mu je zrl nasproti. Črna ščetinasta brada... rdeče obrobljene oči... redki sivi lasje nad razoranim čelom... obraz pijanca, ki ni zanj nobene vesele bodočnosti več. Čas je že, da se poslovi z zadnjim ostankom dostojanstva. Šel je k pisalni mizi, odprl predal in vzel iz njega samokres...

Zdajci je v sosednji sobi zaslišal gramofon. Signora Manottijeva je navila eno svojih starih plošč, ki so bile že tako preigrane, da je stokanje in hreščanje staromodne godbe le tu pa tam prodrlo skozi stene. Drugače je bilo Carlu malo mar, če je njegova gospodinja takole »muzicirala«, toda zdaj mu je pošastna godba prišla ravno prav. Spremljala ga bo na njegovi zadnji poti v neznani drugi svet: glasbenika, ki je bil nekoč, godba, ki ni bila več godba...

Odprl je vrata, v sobo je udaril hrup orkestralne godbe iz neke stare opere, zdaj že pozabljene, medli toni, potem spet tožeče praskanje igle, nekaj nepokvarjenih čistih mest, in zdaj ...ženski glas, sladko doneč, čedalje polnejši glas, ki se mu desetletni prah skoraj ni poznal: Margaritin glas...

* * *

Pritisnil je roko na razbijajoče srce, trenutek je obstal in na čelo so mu stopile znojne kapije. Potem je odprl vrata.

»Oprostite,« je zajecljal. »Ta glas... naj poslušam...«

Signora Manottijeva je pravkar stepala prah skozi okno. Začudeno se je obrnila.

»Ah, vi ste?« je rekla. »Poslušali bi radi?«

Uvenele črte ji je obsijal medel nasmeh.

»Da, če dovolite,« je dejal Carlo.

»Al vam ta glas tako ugaja?« je skoraj prijazno vprašala. In potem je spet zagodrnjala: »Moj dragi, rajši mislite na to, kako boste zaslužili denar!«

»To je glas žene, ki sem jo neskončno ljubil,« je vroče rekel Carlo. »Glas žene, ki je bila moja sreča in moja nesreča.«

Sklonil je glavo, kakor bi ga bilo sram priznanja.

Gospodinja je zastrmela vanj. Po kratkem presledku je vprašala:

»Ali ste Margerito Padovanovo mar poznali?«

Prikimal je.

»Toda le enkrat samkrat sem govoril z njo. Takrat sem bil še neznaten mlad skladatelj. Zaigral sem veliki umetnici neko arijo iz svoje opere »Lady Hamilton«, ki je pa nisem nikoli dokončal.«

»Zakaj ne?«

»Ker sem srečal žensko, ki je bila zame najlepša, najkrasnejša in najočarljivejša na svetu in ki ni hotela o meni ničesar vedeti. Ko sem šel od Margarite, nisem mogel misliti na nič drugega ko na to, kako bi si pridobil njeno ljubezen. Sleherni dan sem ji pošiljal cvetlice, pisal sem ji dolga pisma, vsak večer sem čakal pred gledališkimi vrati, samo da bi prestregel vsaj bežen pogled ljubljenega obličja, toda vse je bilo zaman. Na moja pisma ni niti odgovorila. In kmalu nato sem zvedel, da se je poročila in da je odšla na gostovanje v tujino. In takrat sem začel piti.«

»Takrat?«

»Da. In padal sem čedalje globlje in postal sem to, kar zdaj vidite pred seboj, predraga gospa, kup nesreče. Margarita je iz mene naredila to, kar sem zdaj. Toda zame bo zmerom ostala najlepša in najkrasnejša ženska na svetu...«

Umolknil je. Signora, Manottijeva se je spustila v ogoljen naslanjač v kotu sobe in videti je bilo, da jo je najemnikovo pripovedovanje zelo ganilo. Tiho je vprašala:

»Ali veste, kaj se je potem zgodilo z Margarito?«

Carlo Bivaldi je zmajal z glavo.

»Samo to vem, da ni več pri gledališču. Že dvajset let nisem o njej ničesar slišal.«

»Zakaj pa niste poizvedovali?«

»Hotel sem jo pozabiti. Niti primerjati se nisem upal svojega bednega življenja z njenim bogastvom in leskom in nekaj kakor zavist in sovraštvo sem čutil do nje. Tako sem celo v časopisih nalašč prezrl vsa gledališka in glasbena poročila.«

Dvignil je pogled in je proseče pogledal signoro Manottijevo.

»Ali vas smem nekaj prositi...? Mogoče boste zdaj razumeli... Ali bi mi hoteli še enkrat zaigrati to ploščo... Morda bi mi s tem rešili življenje...«

Njegova gospodinja je počasi vstala. Stopila je h gramofonu, ga navila in iz zavite troblje je spet prišla raskava orkestralna godba in potem čisti, blesteči pevkin glas.

Oba sta stala in prisluškovala, dokler ni zamrl poslednji ton. Carlo je čutil, da so se mu orosile oči; obrnil se je proč. Počasi se je vrnil v svojo sobo.

In tako ni videl, da je tudi signora Manottijeva imela oči polne solz. Kajti vedela je, da temu človeku nikoli ne bo mogla priznati, da je bila Margarita ona sama. Od najlepše, od najočarljivejše in najkrasnejše ženske njenega najemnika ni ostalo drugega ko ljubljeni glas... na stari, razpraskani gramofonski plošči. (r X. I.)

Večni ‚zakaj'

»Ves čas me že sprašuješ,« pravi mati nevoljno svoji hčerkici, ki je baš v tistih letih, ko bi radi otroci vse vedeli in znali. »Ali ne veš, da je morala nekoč neka takšna radovednica poplačati svojo radovednost z življenjem?«

»Mama,« vpraša otrok po kratkem premišljevanju, »kaj je pa hotela tista deklica vedeti?«

Radio Ljubljana

od 25. novembra do 1. decembra 1937.

ČETRTEK, DNE 25. NOVEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Vreme, poročila ■ 13.00: Čas, spored, obvestila ■ 13.15: Magistrov trio ■ 14.00: Vreme, borza ■ 18.00: Radijski orkester ■ 18.40: Slovenščina za Slovence ■ 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zabavni kotiček ■ 20.00: Koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice ■ 21.00: Ježek in Jožek ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.15: Jožek in Ježek ■ Konec ob 23 uri.

PETEK, DNE 26. NOVEMBRA

11.00: Šolska ura ■ 12.00: Plošče ■ 12.45: Vreme, poročila ■ 13.00: Čas, spored, obvestila ■ 13.15: Plošče ■ 14.00: Vreme, borza ■ 18.00: Ženska ura ■ 18.20: Ciganske plošče ■ 18.40: Francoščina ■ 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zanimivosti ■ 20.00: Nastop mladih pevcev ■ 21.15: Citre solo ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.30: Angleške plošče ■ Konec ob 23. uri.

SOBOTA, DNE 27. NOVEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Vreme, poročila ■ 13.00: Čas, spored, obvestila ■ 13.15: Plošče ■ 14.00: Vreme ■ 18.00: Radijski orkester ■ 18.40: Pogovor s poslušalci ■ 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Pregled sporeda ■ 20.00: O zunanji politiki ■ 20.30: Pisan večer ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.15: Radijski orkester ■ Konec ob 23. uri.

NEDELJA, DNE 28. NOVEMBRA

8.00: Prenos slovenskega bogoslužja iz cerkve v Kočevju ■ 8.40: Verski govor ■ 9.00: Čas, poročila, spored ■ 9.15: Angleške plošče ■ 10.00: Koncert Radijskega orkestra ■ 11.00: Otroška ura ■ 12.00: Plošče po željah ■ 13.00. Čas, vreme, spored, obvestila ■ 13.15: Nastop učencev v Kočevju ■ 16.00: Gospodarstvo na Kočevskem ■ 16.30: Tamburaški zbor ■ 17.00: Veda v službi mlekarstva ■ 17.30: Nastop dijakinj v Kočevju ■ 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila ■ 19.30: Nac. ura ■ 20.00: Prenos nastopa slepe mladine iz Kočevja ■ 20.45: Angleške plošče ■ 21.15: Orgelski koncert iz Kočevja ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.20: Malo za šalo ■ Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK, DNE 29. NOVEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Vreme, poročila ■ 13.00: Čas, spored, obvestila ■ 13.15: Jože Zamovnik, vmes plošče 14.00: Vreme, borza ■ 18.00: Zdravstvena ura ■ 18.20: Domače plošče ■ 18.40: Kulturna kronika ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zanimivosti ■ 20.00: Gregorčičev kvintet pihal ■ 21.00: Operne plošče ■ 21.10: Radijski orkester ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.15: Prenos plesne glasbe iz »Emone« ■ Konec ob 23. uri.

TOREK, DNE 30. NOVEMBRA

12.00: Havajske plošče ■ 12.45: Vreme, poročila ■ 13.00: Čas, spored, obvestila ■ 13.15: Koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Vreme, borza ■ 18.00: Švicarska godba ■ 18.40: Problemi demokracije ■ 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zabavni tednik ■ 20.00: Nastop mladih pevcev ■ 21.15: Citre solo ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.15: Radijski orkester ■ Konec ob 23. uri.

SREDA, DNE 1. DECEMBRA

9.00: Čas, vreme, poročila ■ 9.15 Šolska proslava narodnega praznika ■ 10.00: Prenos cerkvene glasbe ■ 11.00: Plošče ■ 11.30: Radijski orkester ■ 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila ■ 13.15: Plošče ■ 17.00: Pevski koncert ■ 18.00: Mladinska ura ■ 18.40: Vaške table in vaška imena ■ 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila ■ 19.30: Nac. ura ■ 20.00: Rezervirano za prenos ■ 22.00: Čas, vreme, poročila, spored ■ 22.15: Radijski orkester ■ Konec ob 23. uri.

... dokler ji ni prinesel veter prt, opran z Radionom

Dve gospodinji . . . obe imata radi snežnobelo perilo. Vsaka pa uporablja drugo pralno sredstvo in glej kako velik je razloček! Perilo, oprano z Radionom, je „Radion-belo", ker vsebuje Radion dobro Schichtovo milo in je prepojen s kisikom, ki pronica skozi tkanino in pere Vaše perilo tako temeljito, da se njegova belina povsod takoj zapazi. Če boste samo enkrat oprali perilo z Radionom, ne boste nikoli več uporabljali drugih pralnih sredstev.

Schichtov RADION pere sam

V naši pedikuri odstranimo: trdo kožo, zarasle nohte in kurja očesa.
Masiramo noge!
Pedikura in masaža DIN 10·—
Bata
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA 7

„DRUŽINSKI TEDNIK"
V VSAKO SLOVENSKO HIŠO!

Razglednice in voščila za Božič, Novo leto in za god, kakor tudi vse pisarniške in šolske potrebščine Vam nudi najugodneje „Merkur" trgovina s papirjem, pisarniškimi in šolskimi potrebščinami
VLADIMIR JAGARIČ
ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 15. TELEF. 81-94

Štajerska jabolka
vam nudi najceneje
Gospodarska zveza
Ljubljana, Tyrševa c. 29

Prilika
ugodnega nakupa Hubertus perilo — obleke — za šolarje
Presker
Sv. Petra c. 14

MALI OGLASI

3000 DINARJEV Vam izplačamo, ako vplačujete 5 let po 10 din tedensko. Prijave sprejema: Klančnik, Stražišče 282.

GOSPODIČNA, stara 22 let, iz boljše meščanske hiše, krasna blondinka, trgovsko naobražena, s 100.000 dinarjev dote, se želi takoj poročiti. Pojasnila proti nakazilu 10 dinarjev v znamkah daje »IDEAL«, Zagreb, Ilica 31.

GOSPODIČNA, stara 24 let, veleposestnikova hčerka, lepa simpatična črnolaska, absolventka meščanske in gospodinjske šole, z znanjem več tujih jezikov in z doto 200.000 dinarjev, bi se rada takoj poročila. Pojasnila proti nakazilu 10 dinarjev v znamkah daje »IDEAL«, Zagreb, Ilica 31.

DRŽAVNI URADNIK, 31 let star, z nekaj premoženja in s 3000 dinarjev mesečnih dohodkov, Slovenec, bi rad poročil boljše slovensko dekle. Pojasnila daje proti nakazilu 10 dinarjev v znamkah »IDEAL«, Zagreb, Ilica 31.

SLOVENSKI FANT, star 35 let, ki živi v Ameriki, ki ima večje premoženje in velike mesečne dohodke, želi poročiti boljše slovensko dekle, ki bi hotela takoj odpotovati v Ameriko. Pojasnila proti nakazilu 10 dinarjev v znamkah daje »IDEAL«, Zagreb, Ilica 31.

IMAMO na tisoče raznih ženitbenih kandidatinj z različnimi dotami do 2,000.000 dinarjev, raznih posestnikov, ekonomov, advokatov, profesorjev, oficirjev, učiteljev, državnih in mestnih uradnikov, železničarjev, orožnikov in kmetiških fantov, ki bi se radi takoj poročili. Kakor je našlo svojo srečo že toliko drugih, tako jo lahko najdete tudi Vi. Vsa pojasnila dobite proti nakazilu 10 dinarjev v znamkah pri »IDEAL«, Zagreb, Ilica 31.

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA - STARI TRG 9
Velika izbira vsakovrstnih naočnikov, povečevalnih stekel, daljnogledov, toplomerov, barometrov, barotermometrov, hygrometrov i. t. d. — Raznovrstne ure, zlatnina in srebrnina. — Ceniki brezplačno

Plačajte naročnino!

POZOR GOSPODINJE!
Najceneje ste postreženi s KURIVOM pri tvrdki
RUDOLF VELEPIČ
trgovina s kurivom
LJUBLJANA VII.
Sv. Jerneja cesta 25
TELEFON 2708
Prvi poskus stalni odjem

Izdaja za konsorcij »Družinskega tednika« K. Bratuša, novinar; odgovarja Hugo Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.